

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Видови помоћи за најстарије у великој мери су осмишљени на основу предлога прикупљених на до сада одржаним трибинама пензионера, рекао је директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, и најавио исплату давања за септембар

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

У СЕПТЕМБРУ И ИСПЛАТА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Нежељени рекорди

Јун 2026. године био је најтоплији јун икад забележен у западној Европи и други најтоплији на глобалном нивоу, са такође највишим забележеним температурама површине мора. Врућина у неким деловима Европе наставила се и у јулу, подстицајући разорне шумске пожаре у Француској и на Иберијском полуострву. Шпанска опсерваторија Фабра у Барселони забележила је 8. јула 40,5°C, највишу температуру у више од једног века бележења података. Топлотни талас је оборио историјске температурне рекорде и у другим европским земљама и допринео озбиљним здравственим последицама, укључујући смртне случајеве повезане са врућином.

Немачка је постављала температурне рекорде три дана заредом, а град Кошен пријавио је 28. јуна чак 41,7°C. Укупно 252 метеоролошке станице забележиле су температуре највише икада, а 46 станица широм Немачке забележило је до 27. јуна температуре изнад 40°C. У Холандији је национална метеоролошка служба KNMI први пут у историји издала црвено упозорење на екстремне врућине за осам провинција и пријавила национални температурни рекорд у јуну од 39,4 °C. Дан-

Препоруке

Светска здравствена организација редовно издаје смернице у вези са заштитом од врућине, али и без њих сви смо свесни неких упозорења: не радити напорно током најтоплијег дела дана; што више времена боравити на расхлађеном месту; држати укључене само електричне уређаје који су неопходни, а у недостатку клима уређаја, блокирати сунчеву светлост ролетнама или капцима. Обавезно носити лагану и широку одећу, пити довољно воде, на пливање ићи само у друштву и бринути о пријатељима, посебно старијим од 65 година и са здравственим проблемима, који живе сами.

ска је поставила рекорд од 37°C на две локације, а јунски рекорд Швајцарске од 39°C забележен је у Базелу, граду на северу земље.

И метеоролошка служба Велике Британије издала је, први пут у историји оваквог система упозорења, црвене аларме на екстремне врућине три дана заредом, а у Сједињеним Државама се такође око 70 милиона људи суочило са упозорењима на прекомерне врућине, јер су опасне високе температуре захватиле већи део јужног и централног дела САД.

Оно што овај глобални климатски проблем чини још већим су ноћни температурни рекорди. „Тропска ноћ“, термин који је широко прихваћен у Европи и неким деловима Азије, може се дефинисати као ноћ када температура не пада испод 20°C. Током топлотних таласа тропске ноћи постају све чешће, посебно у градовима, а у овогодишњем јунском врелом таласу у Немачкој је, у Источној Саксонији,

Фото: Pexels

забележена минимална ноћна температура од чак 29,4°C.

Ноћ је време када би тело требало да се опорави. Када спавамо, основна температура пада, кардиоваскуларни систем се одмара, а кумулативни стрес врућег дана почиње да јењава. Када ноћи остану топле, тај опоравак се не дешава, тело остаје под напорима 24 сата, објашњава Армел Кастелан, саветник Заједничке канцеларије Светске здравствене организације и Светске метеоролошке организације за климу и здравље.

Материјалне штете проузроковане климатским променама: пожари, поплаве, суше, оркани, мере се на глобалном нивоу билионима евра или долара. Али оно што је најскупље – људски животи, не може се ничим надокнадити. Студије рађене између 2000. и 2019. показале су да се сваке године догоди приближно 489.000 смртних случајева повезаних са врућином, од чега 45 одсто у Азији и 36 одсто у Европи. Осетљивост на топлоту додатно обликују и физиолошки фактори, као што су старост и здравствено стање, и фактори изложености, у које спадају одређена занимања и социјално-економски услови.

Екстремне врућине биле су повод да генерални секретар Уједињених нација, Антонио Гутереш, на Лондонској недељи климе, 23. јуна ове године, понови упозорење да климатске катастрофе постају све чешће, разорније и скупље.

– Управо смо преживели једанаест најтоплијих година икада забележених. А Светска метеоролошка организација упозорава да још нисмо ништа видели – рекао је Гутереш.

У овом песимистичком предвиђању једино добро је што се негативни утицаји врућине на здравље углавном могу спречити dobrим плановима и интервенцијама јавног здравља. А све остало је до нас.

М. Јовановић

САСТАНАК ФОНДА ПИО И МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊЕ И СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ

Договором институција до веће заштите пензионера

У Дирекцији Републичког фонда ПИО, 6. јула, одржан је радни састанак представника Фонда и Министарства унутрашње и спољне трговине Републике Србије, посвећен спречавању злоупотреба пензионера од стране привредних субјеката и несавесних продаваца који доводе кориснике у заблуду приликом продаје робе и услуга. Циљ састанка је јачање сарадње институција како би се предупредиле преваре, санкционисали одговорни и обезбедила већа заштита пензионера.

Министарка унутрашње и спољне трговине, Јагода Лазаревић, истакла је да су преко бројних представки и притужби упознати са чињеницом да су грађани преварени од стране појединих продаваца, који их доводе у заблуду и продају им углавном непотребну робу по изузетно високој цени. С обзиром на чињеницу да су најче-

Јачање сарадње институција у циљу заштите најстаријих

шће жртве преваре старији грађани, односно пензионери, министарка је навела да сматра важним размену информација са Фондом ПИО и евентуално да се заједнички изнађу решења и предупреди превара.

Директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, упознао је министарку Лазаревић да је Фонд примао учестале примедбе од стране корисника пензија због

преварних радњи предузетих на подручју већег броја филијала Фонда од стране појединих привредних субјеката. Ради заштите пензионера који су накнадно обавештавали Фонд да они не желе ту робу, да нису знали колика је цена, да им обуставе на пензији угрожавају егзистенцију и слично, Фонд је предузео конкретне мере и то раскид уговора о пословној

сарадњи са привредним субјектима и подношење кривичних пријава у случајевима фалсификованих административних забрана, уз континуирано информисање јавности и упозоравање корисника пензија да буду обазриви када потписују уговоре и изјаве о административној забрани ради плаћања купљене робе и услуга. Фонд је у законској обавези да поступи по уредно попуњеној и потписаној изјави, којом га корисник пензије овлашћује да на његову пензију стави административну забрану у корист одређеног привредног субјекта.

Са заједничког састанка представника Министарства унутрашње и спољне трговине и Републичког фонда ПИО послат је апел свим пензионерима да буду опрезни према разним понудама робе и услуга и да сваки покушај обмане пријаве надлежним институцијама.

Г. О.

ТРИБИНЕ РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО И САПЕНС-А РЕЗУЛТИРАЛЕ БРОЈНИМ МЕРАМА ПОДРШКЕ

У септембру и исплата државне помоћи

Током претходних месец дана, Фонд ПИО је, у сарадњи са Савезом пензионера Србије, одржао нових осам трибина намењених корисницима пензија, наставивши да ствара место сусрета представника институција и пензионера у различитим крајевима Србије. Трибине су одржане у београдским општинама Земун, Палилула и Раковица, као и у Лозници, Нишу, Вршцу, Панчеву и Новом Пазару. Поред директора РФ ПИО, Реље Огњеновића, и председника САПЕНС-а, проф. др Андреје Савића, трибинама су присуствовали и активно учествовали и челници локалних самоуправа.

Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, на одржаним сусре-

У Панчеву: градоначелник Александар Стевановић, Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, Јагода Лазаревић, министарка унутрашње и спољне трговине, и проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а

тима велику пажњу је посветио мерама државне помоћи, које је 29. јуна најавио председник

Републике Србије, и истакао да су видови помоћи за најстарије осмишљени у великој мери на

основу предлога и идеја прикупљених на до сада одржаним трибинама.

Управо на трибинама 29. јуна, у београдским општинама Земун и Палилула, Огњеновић је објаснио појединости једнократне новчане подршке за пензионере у зависности од висине пензија коју примају. Директор Фонда је навео да у прву категорију пензионера који ће добити једнократну помоћ улазе они чије су принадлежности до износа минималне пензије, односно до 31.092 динара, и они ће добити 35.000 динара. Пензионери чија пензија износи од 31.093 до 56.848 динара примиће 27.500 динара, док ће сви пензионери који

имају пензију већу од просечне добити 20.000 динара.

– За мере намењене пензионерима држава ће издвојити 377,2 милиона евра, а подршку ће дакле добити свих 1,66 милиона пензионера у Србији. Ово је највећи пакет мера који је држава икад имала за своје грађане. Јако је важно да кажемо да су иницијални предлози за ове мере које сад спроводимо настали на трибинама и зато ми је важно да вас саслушамо, да заједнички правимо планове јер само уједињени, само као један тим можемо да решавамо проблеме грађана – истакао је Огњеновић.

Он је навео да ће држава, такође, обезбедити и 30.000 туристичких ваучера у вредности од по 10.000 динара за одмор у Србији, као и финансијску подршку за борце и за кори-

Традиционалан дочек у Раковици

ним финансијама и о одговорном пословању Фонда ПИО – нагласио је Реља Огњеновић.

И на наредним сусретима са корисницима пензија владало је велико интересовање за мере подршке државе, а почевши од трибине одржане у Нишу, која је била јубиларна 40. по реду, на неким окупљањима

посебна тема била је и најважна реконструкција пословне зграде Филијале Фонда ПИО и Републичког фонда за здравствено осигурање.

– После три године нашег великог рада, уз велику сарадњу и подршку градоначелника Павловића, директорке РФЗО проф. др Сање Радојевић Шко-

да ПИО и РФЗО у Нишу. То ће бити савремена зграда, имаће потпуно прилагођен приступ особама са инвалидитетом, али и пуну подршку медицинском блоку и нашим трудницама. Инвестиција је вредна чак 960 милиона динара и мислим да ће то бити на задовољство и наших корисника и наших осигураника – казао је Реља Огњеновић у Нишу.

Директор Фонда ПИО је тада рекао и да је 6. јула одржан састанак са министарком унутрашње и спољне трговине, Јагодом Лазаревић, те да ће се у наредном периоду посебан фокус ставити на компаније које се баве преварама пензионера.

– Данас је са нама помоћница министра, Ивана Томић Илић, и размотрићемо све могуће начине на које можемо да станемо на пут преварама, али и

Реконструкција зграде нишке Филијале

Пре јубиларне трибине намењене пензионерима, одржане 7. јула у Нишу, на конференцији за медије у Градској кући у овом граду, директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, и градоначелник Ниша, Драгослав Павловић, најавили су почетак реконструкције пословне зграде Фонда ПИО и Републичког фонда за здравствено осигурање у Нишу, у Пријездиној 1, која је у заједничком власништву ове две институције и у којој послују њихове филијале.

Појашњавајући неке од корака који су учињени у циљу решавања дугогодишњег проблема у вези са реконструкцијом ове пословне зграде, директор Фонда ПИО је казао да је у претходном периоду уписано право власништва, да је легализован пети спрат зграде, као и да је РФЗО финансирао израду пројектне документације. Како је Огњеновић навео, наредни корак је добијање грађевинске дозволе, а потом и покретање поступка јавне набавке у наредних месец до месец и по дана.

– Ово је озбиљан пројекат који спроводи Републички фонд ПИО у сарадњи

са Републичким фондом за здравствено осигурање, а инвестиција је вредна око 960 милиона динара. У питању је потпуна реконструкција зграде од 5.023 m² бруто површине, односно нешто више од 4.235 m² нето површине – изјавио је директор РФ ПИО.

Он је истакао да од почетка реконструкције до завршетка радова неће проћи више од две године, као и да ће зграда бити реконструисана у складу са највишим и најмодернијим стандардима, и у потпуности прилагођена потребама особа са инвалидитетом и свим корисницима и осигураницима.

Градоначелник Ниша, Драгослав Павловић, навео је да се упркос вишегодишњим проблемима – у вези са документацијом, имовинским односима, правом својине, добијањем свих неопходних дозвола, све време активно радило на њиховом решавању, и да се постепено цео процес заокружио. Градоначелник је захвалио Фонду ПИО и РФЗО на издвајању значајних средстава за ове намене, наглашавајући

Градоначелник Ниша, Драгослав Павловић, и директор РФ ПИО, Реља Огњеновић

да је град Ниш важан центар југоисточне Србије и да велики број суграђана у овој пословној згради свакодневно добија услуге из надлежности како Фонда ПИО, тако и Републичког фонда за здравствено осигурање.

снике социјалних давања, нижу цену струје и лекова.

– Никада држава није боље бринула о својим грађанима и мислим да је и овај пакет мера показао да нам је континуирана брига о грађанима, а посебно о пензионерима, најважнија. Треба рећи да су ове мере обезбеђене средствима из прихода државе, што говори о стабил-

су учествовали и представници Министарства унутрашње и спољне трговине, како би и кроз овај канал комуникације са пензионерима, пружањем важних информација и одговарањем на питања потпомогли борбу против злоупотреба и превара којима најчешће буду изложени управо најстарији. У највећем граду на југу Србије

дрић, али и наших људи у Фонду ПИО, успели смо да решимо све проблеме, да извршимо легализацију петог спрата, и ја се надам да ћемо у наредних месец до месец и по дана добити грађевинску дозволу и расписати тендер и од тренутка када изаберемо извођача за две године имати потпуно реконструисану зграду Фон-

да едукујемо наше пензионере како бисмо спречили све могуће злоупотребе. Стални фокус је разговор с пензионерима, с њима правимо планове, са њима грађимо будућност и дугујемо захвалност свим пензионерима, како Ниша тако и Србије зато што су увек уз своју државу – истакао је Реља Огњеновић.

На трибини која је 14. јула окупила пензионере из Панчева и околине, директор Фонда је ексклузивно најавио још један вид подршке пензионерима, који су изнедрили управо ови сусрети.

– Захваљујући идејама и предлозима пензионера који су присуствовали трибинама у Вршцу, Кикинди, Сомбору, да путем Пензионерске картице анимирамо више приватних здравствених установа које ће моћи да дају попуст за наше пензионере, ми смо обавили неколико састанака и у наредних месец до месец и по дана очекујемо једну велику конференцију за штампу где ћемо изаћи са озбиљним тимом и озбиљним попустима за наше пензионере. То ће пре свега бити попусти на лабораторијске анализе, али и на многе друге услуге које нуде наше приватне здравствене установе – поручио је Реља Огњеновић закључивши – градимо заједничку будућност, слушамо наше пензионере и морамо да будемо међу људима јер то је најважније.

Око 300 најстаријих житеља Раковице окупило се на трибини организованог 22. јула у овој београдској општини, а директор Фонда је нагласио да је важно да се у непосредној комуникацији са пензионерима чује шта су њихове замерке, шта су њихови предлози, односно, како је навео – да нашим пензионерима дамо главну реч.

– Битно је да нам они кажу како треба да руководимо Фондом, да предложе, јер ипак су они ти који су 40 година рада уложили и плаћали доприносе, како бисмо ми сада могли да им бар део вратимо. Фокус је данас на најави исплате државне помоћи, уз велику подршку Министарства финансија и ресорног Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Радимо убрзано на измени закона, и ја се надам, као што је и најављено, најкасније до 15. септембра биће исплата ове велике помоћи, највеће помоћи у историји Србије – истакао је Огњеновић и поновио да ће и повећање пензија бити пре краја године.

Последња трибина у јулу била је резервисана за сусрет

Трибина у Нишу била је јубиларна – четрдесета по реду

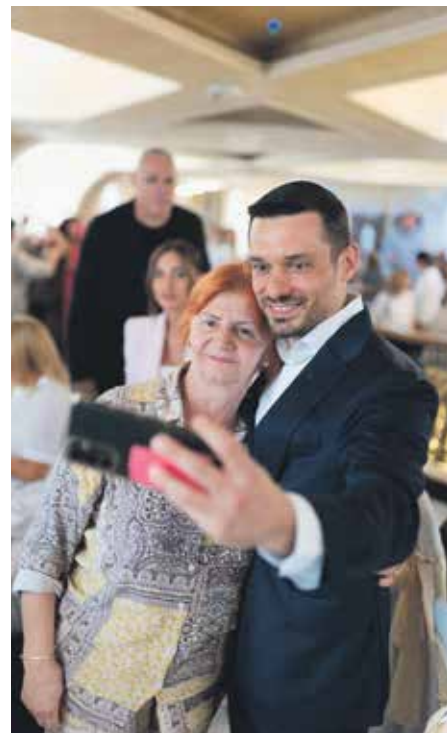
са корисницима пензија из Новог Пазара и околине.

– Данас у Рашкој области настављамо да разговарамо са нашим пензионерима. Данас имају главну реч пензионери Новог Пазара, а присуство више од 500 пензионера у овој сали говори да је њихово интересовање велико. Ми ћемо им се одужити тако што ћемо покушати да решимо што већи број њихових проблема данас, али и да чујемо њихове сугестије и жеље и да у наредном периоду правимо заједничке планове – казао је директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, на овој трибини одржаној 28. јула.

Директор Фонда је најстаријим Новопазарцима саопштио и важну новост.

Много добре енергије на сусрету с пензионерима Вршца

У Новом Пазару присуствовало је више од петсто пензионера

– Данас доносимо добре вести у Нови Пазар – завршили смо израду закона о исплати државне помоћи и, као што је председник Александар Вучић најавио, 14. септембра ће бити комплетна исплата свим пензионерима. До тада ћемо извршити и исплату пензија за све категорије, као што смо и навикли наше пензионере, у дан, у сат, у минут. Могу да кажем да ће месец септембар бити месец пензионера, ако узмемо у обзир да ће се у септембру извршити све исплате, тако да је то добра увертира за 1. октобар, Међународни дан старијих особа – изјавио је Огњеновић и додао да ће након наведених исплата такође у септембру бити исплаћена и помоћ од 6.000 динара.

Свим трибинама, као и до сада, присуствовао је и проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а, кровне пензионерске организације, који је између осталог потврдио да је употребна вредност до сада одржаних трибина испунила своју сврху, имајући у виду да су многе идеје и предлози до којих се на њима дошло примењени у предложеном пакету државних мера помоћи. Савић је нагласио да су пензионери на много начина задужили државу, те да држава сада проналази начин и да им се достојно одужи.

Захваљујући могућности да на трибинама своје недоумице, питања и проблеме пензионери изложе директно представницима институција, многи од њих су већ сада разрешени, а за решавање оних комплекснијих се увелико предузимају потребне мере. Ови сусрети су до сада окупили око 12.000 пензионера, а како је директор РФ ПИО више пута истакао, Фонд ПИО, САПЕНС, представници локалних самоуправа, као и партнери: Банка Поштанска штедионица и компанија „Дунав осигурање“, чине један тим – јер само сви заједно, уједињени, можемо да постигнемо најбоље резултате.

Весна Кадих Станковић

КАКО ДОКАЗАТИ СТАЖ КОГА НЕМА У МАТИЧНОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ (ДРУГИ ДЕО)

Шта када фирма више не по

Као што смо у претходном броју писали, најтеже је доказати стаж када осигураник утврди да му подаци недостају, а фирма у којој је радио више не постоји. Док послодавац постоји, постоји и адреса на коју се може обратити и затражити податке. Када предузећа више нема, ситуација постаје доста сложенија, али то не значи да нема наде да се подаци пронађу. Ипак, многи у тој ситуацији помисле да нема решења. Сећају се где су радили, знају ко су им биле колеге, можда чак и имају неку документацију код куће, али ништа конкретно што би заменило обрасце М-4 којих нема у евиденцији.

Први корак у тражењу података је да се утврди шта се заправо dogodило са бившим послодавцем. Ако је предузеће променило назив, спојило се са другим предузећем или је дошло до неке друге статусне промене, могуће је да постоји правни следбеник. То значи да друга фирма може бити наследник одређених права и обавеза претходне, укључујући и обавезу чувања пословне документације. Увек је добро са бившим колегама проверити статус некадашњег послодавца. Уколико се пронађе следбеник, обично је ситуација лакша. Наравно, уместо да се тражи фирма која више не постоји под старим именом, потребно је контактирати њеног наследника.

Историјски архив као важна адреса

Уколико наследника нема, али је фирма прошла кроз поступак стечаја или ликвидације, велике су шансе да документа нису изгубљена. Током стечајног поступка постоји лице које је задужено, између осталог, за управљање документацијом. То обично значи да је документација по окончању поступка, у складу са правилима о чувању архивске грађе,

предата надлежним институцијама – неком од историјских архива.

Када фирма више не постоји, једна од првих адреса коју треба проверити јесте надлежни историјски архив.

Предузећа су имала обавезу да одређену пословну документацију чувају и предају надлежним архивима. У тој грађи се обично налазе подаци који су важни за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања: кадровска документација, евиденција запослених, подаци о зарадама и други докази о радном ангажовању запослених. Који архив је надлежан зависи од седишта предузећа и места где је документација требало да буде предата. У Београду је то обично Историјски архив Београда, док се у другим градовима треба обратити надлежном регионалном архиву. Историјски архиви имају евиденцију предузећа чије податке чувају, тако да је обично лако добити одговор на основно питање – да ли документа-

ција бившег послодавца уопште ту постоји.

Наравно, дешава се да архив нема документацију зато што никада није предата. Чак и када је документација архивирана, потребно је време да се она пронађе, обради и изда одговарајућа потврда. Зато није лоше да се грађанин, осим преко Фонда ПИО, распита и сам. Некада лични захтев и додатне информације могу знатно да убрзају поступак код надлежног архива.

Документација може бити и на неочекиваном месту

Ако се документација не пронађе у архиву, то још увек не значи да је све изгубљено. У пракси постоје ситуације када се документа пронађу тамо где се најмање очекује.

Једно од таквих места могу бити књиговодствене агенције које су водиле пословне књиге бившег предузећа. Додуше, ово није чест случај, а и проблем је што већина бивших запослених не зна која је агенција водила књиге у време запослења.

Могуће је да и сама агенција више не постоји. Нешто чешћа ситуација, поготово код некадашњих државних предузећа, је да се документација налази код неког појединца – обично бившег запосленог.

Бивши радници рачуноводства, кадровске службе или руководиоци понекад су сачували део документације након гашења фирме, управо зато што су знали да би некоме једног дана могла да буде потребна. Такве ситуације нису правило, али нису ни толико ретке колико би могло да се претпостави. Због тога контакт са бившим колегама може да буде важан корак. Неко ко је радио у исто време можда већ зна где се одређени подаци налазе или је раније успешно решио исти проблем. Неретко и овлашћени радници Фонда ПИО већ имају таква сазнања па знају коме треба да се обрате када затреба. Када званична документација није доступна, сваки траг може да буде важан.

Многи код куће имају документе које годинама чувају, више из навике него зато што су очекивали да некада могу да буду веома важни. Пре свега то су уговори о раду и његови анекси, решење о заснивању радног односа или неки други акти послодавца попут решења о годишњем одмору. Оваква документа олакшавају доказивање да је радни однос заиста постојао. Поред тога, могу да помогну обрачуни зараде, картони личног дохотка, као и уверења о бенефицираном стажу. Без тог уверења може да се деси да се бенефицирани стаж и не призна, а у случају да послодавац више не постоји – тешко га је поново прибавити.

Важно је запамтити: изјаве бивших колега могу бити корисне у поступку као додатна информација или могу да помогну налажење доказа, али саме по себи нису довољне за утврђивање стажа. Закон је

СТОЈИ

изричит – стаж не може да се докажује изјавама сведока.

Кад је потрага за доказима неуспешна

Нажалост, дешавају се и ситуације када и поред свих покушаја није било могуће пронаћи потребне доказе. Ако нема послодавца, нема архиве, нема докумената и нема начина да се потврди одређени период, тај период може и заувек да остане ван евиденције и ван решења о пензији. Најчешће су овакви проблеми везани за мање приватне фирме које су пословале деведесетих година прошлог века, а које су „преко ноћи“ нестале без трага.

Некада се недостатак података огледа „само“ у умањеној висини пензије, али је највећи проблем када без стажа који недостаје нису уопште испуњени услови за пензију. Тада проналажење доказа постаје заиста питање egzистенције. Постоје одређене могућности у ситуацијама када недостаје период који је потребан да би се остварило право, али оне зависе од околности конкретних случаја и не представљају исто што и регуларно евидентиран стаж. Фонд ПИО омогућава осигуранiku да сам, уместо послодавца, уплати доприносе за период за који не може да се докаже уплата а тај период представља услов за пензију. Ипак, основни предуслов је да постоји пријава на осигурање. Ако уопште не може да се докаже запошлење, онда није могућа ни уплата доприноса.

За крај најважнији савет: немојте чекати последњи тренутак. Што више времена прође, теже је пронаћи доказе. Искористите могућност и повремено проверавајте своје податке. Данашња технологија вам омогућава да то учините из удобности свог дома, коришћењем рачунара или мобилног телефона. Пробајте сервис „Мој стаж и пензија“ који је доступан на сајту Фонда ПИО, као и преглед података матичне евиденције који омогућава еУправа.

Мирослав Мирић

СКУПШТИНА СРБИЈЕ УСВОЈИЛА ЗАКОН О РОДИТЕЉИМА НЕГОВАТЕЉИМА И НЕГОВАТЕЉИМА

Накнада ће се усклађивати сваког 1. марта

Народна Скупштина Републике Србије усвојила је дугоочекивани Закон о родитељима неговатељима и неговатељима на седници одржаној 10. јула, чиме је учињен важан корак у правцу јачања подршке породицама које свакодневно брину о својим најмилијима.

Законом се по први пут системски уређује статус родитеља неговатеља и неговатеља, обезбеђујући већу правну, материјалну и социјалну сигурност онима који непрекидно брину о лицима којима је потребна стална нега и помоћ. Родитељи који због специфичног здравственог стања и високог степена зависности своје деце не могу да заснују радни однос сада су добили формално-правни статус у систему социјалне заштите.

Овим Законом предвиђено је да држава преузме обавезу уплате доприноса за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање, док ће редовна месечна накнада за родитеље неговатеље и неговатеље износити 65.000 динара. Примање ове накнаде неће искључити или умањити друга постојећа права на новчану социјалну помоћ или увећани додатак за туђу негу и помоћ, а сваког 1. марта ће се вршити усклађивање накнаде са растом просечне зараде у Републици Србији.

– Темеље смо поставили, идемо даље. Овај Закон је резултат вишемесечног рада, дијалога са удружењима, родитељима и стручном јавношћу, као и чврсте одлучности државе да препозна и вреднује свакодневну жртву оних који су

Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за рад, запошљавање, борацка и социјална питања

свој живот посветили бризи о члановима својих породица – истакла је министарка за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски.

Закон о родитељима неговатељима и неговатељима представља основну социјалну и материјалну сигурност за хиљаде породица у Србији које су досад биле невидљиве за систем. Од 1. октобра се креће у процедуру за стицање права на статус родитељ неговатељ, а решења издају центри за социјални рад.

Г. О.

ИНФОРМАЦИЈА ЗА КОРИСНИКЕ КАНАДСКИХ ПЕНЗИЈА

Исплата директно на банковне рачуне

Република Србија је, 22. маја 2025. године, постала део Јединственог подручја плаћања у еврима (SEPA – Single Euro Payments Area), а од 5. маја 2026. године у Републици Србији започела је оперативна примена платне шеме SEPA

Торонто

Credit Transfer, чиме су створени услови да се пензијска давања која се остварују применом Споразума о социјалној сигурности између Републике Србије и Канаде, уместо путем чекова, исплаћују директно на банковне рачуне корисника у Републици Србији.

Канадски носилац осигурања (Service Canada) обавестио је Завод за социјално осигурање Републике Србије да су упутства за пријаву за примање исплата путем директног депозита, за лица која имају банковни рачун у иностранству, доступна на интернет страници Владе Канаде, на следећем линку: <https://www.canada.ca/en/public-services-procurement/services/payments-to-from-government/direct-deposit/foreign-bank-account.html>

Г. О.

Косидба на Рајцу чува традицију

Традиционална, 57. манифестација „Косидба на Рајцу 2026“ одржана је на овој планини код Љига, од 17. до 19. јула, а последњи дан је обележио централни догађај – такмичење у ручном кошењу траве.

Код нашег народа косидба је одувек била од великог значаја јер је обезбеђивала храну стоци, а да би се посао успешније завршио, организовале су се мобе. Тако су мештани могли да се друже, заједно обедују, момци и девојке да се упознају.

Прво такмичење у кошењу на Рајцу је одржано давне 1892, али је туристички дух попримило тек шездесетих година прошлог века. Организује се увек прве недеље после Петровдана, а косидба није само надметање већ и приказ традиције, почевши од окупљања косача, трубача, здравичара, водоноша, па до косачког ручка на трави – откосу, што је гостима посебно атрактивно. Косачи носе летњу сеоску ношњу: радне широке беле панталоне и дугу белу везену кошуљу, јелек, и опасују се танким шареним појасом. Обувају везене вунене чарапе и опанке а на глави је обавезан сламнати шешир. Престижну награду „Златна коса“ осваја онај који најбрже, најлепше и најквалитетније покоси задату деоницу – откос.

Смотра има и међународни карактер па су досад учествовали косци из Француске, Исланда, Румуније, Мађарске, Русије, Холандије, Норвешке, а традиционално долазе и најбољи косци из Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе. „Златну косу“ је најчешће освајао Милорад Сладојевић из Мркоњић Града, чак седам пута.

Овогодишњу косидбу и вашар који је незаобилазни пратилац манифестације посетило је више десетина хиљада туриста из Србије и окружења, приређен је богат културно-уметнички програм а улаз је био бесплатан.

АИ асистент за област социјалне заштите

Први дигитални АИ асистент, назван „Радослав“, намењен да помаже грађанима Србије у остваривању права из области социјалне заштите, представљен је 22. јула у Кући еУправе у Београду и званично је почео са радом.

Нову услугу представили су министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за бригу о породици и демографију, Јелена Жарић Ковачевић, директор Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, др Михаило Јовановић, и заменица директорке Канцеларије УНИЦЕФ-а у Србији, Карол Вињо.

Министарка Ђурђевић Стаменковски је навела да је АИ асистент „Радослав“ мост између грађана и институција, односно да је осмишљен тако да са грађанима комуницира једноставним, свакодневним језиком, омогућавајући сваком кориснику да брзо и лако дође до тачних, прецизних и проверених информација. Корисници питања чет-боту могу да поставе онако како би их поставили својим пријатељима.

Дигитални асистент „Радослав“ развијен је у оквиру заједничког програма Уједињених нација „Да клинемо са грађанима“, који спровode УНИЦЕФ, УНДП и ФАО уз финансијску подршку Фонда УН за Циљеве одрживог развоја, у партнерству са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарством за бригу о породици и демографију и Канцеларијом за ИТ и електронску управу.

Овом дигиталном асистенту грађани ће моћи да приступе путем званичне интернет презентације Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Тршић: бркови по Вуку

На седмом овогодишњем такмичењу „Бркови по Вуку“, одржаном у Тршићу у оквиру деветог ЛилаЛо фестивала, за титулу најлепших бркова надметало се девет учесника из различитих крајева Србије, Црне Горе и Хрватске.

Фестивал је окупио на хиљаде посетилаца широм лозничког краја, а у недељу, 12. јула, пред бројном публиком такмичари су представили своје пажљиво неговане бркове и уз то су рецитовали по једну изреку Вука Стефановића Караџића. Најстарији такмичар је имао 87 година, најмлађи 23 године, а стручни жири је био на тешком задатку да међу аутентичним учесницима изабере најбоље. Титулу је по други пут заредом освојио Стеван Видовић Брица из Голубинаца код Старе Пазове.

Публика је бурно подржала и показала велико интересовање за ову несвакидашњу манифестацију, а такмичари који су освојили прва три места награђени су робним и новчаним наградама. „Бркови по Вуку“ постали су један од најпрепознатљивијих и највеселијих програма ЛилаЛо фестивала због своје аутентичности и оригиналности, јер се и кроз забавне садржаје може неговати поштовање према личностима и симболима наше прошлости.

Босилеград: ново рухо градске позорнице

Министарство културе Владе Србије финансираће са 2,9 милиона динара санацију, модернизацију и дигитализацију позорнице у великој сали Центра за културу у Босилеграду. Уговор о финансирању пројекта потписали су министар за културу, Никола Селаковић, и председник општине Босилеград, Владимир Захаријев. Бесповратна средства ресорног министарства допринеће унапређењу техничких услова за организацију културних манифестација у овом месту.

Велика сала Центра за културу ускоро ће добити савремену и функционалну сцену. Биће створени знатно бољи услови за извођење позоришних представа, концерата и других културних садржаја. Председник општине Захаријев изјавио је да је у протекле две године Министарство културе финансирало пројекте у Босилеграду са више од 22 милиона динара.

Просечна зарада у мају – 118.398 динара

Републички завод за статистику саопштио је да је просечна бруто зарада обрачуната за мај 2026. године износила 163.470 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 118.398 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар-мај 2026, у односу на исти период прошле године, износио је 11,1 одсто номинално, односно 8,0 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,3 одсто номинално, односно за 8,2 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за мај 2026. номинално је већа 9,8, а реално за 6,1 одсто, док је просечна нето зарада већа за 9,9 одсто номинално, односно за 6,2 процента реално.

Медијална нето зарада за мај 2026. године износила је 93.277 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Трстеник: изложба о обичајима

У простору Музејске збирке Народног универзитета Трстеник отворена је изложба „Породичне и колективне светковине“, Народног музеја из Ваљева, ауторке Гордане Пајић, етнолога и музејског саветника у овом музеју.

– Изложба представља примере трансформације обичаја молитви у ваљевском крају и суседним подринским областима. Наше етнологско одељење већ дуже време истражује различите сегменте обичаја тога краја током 20. века. Стручни тим је прикупио грађу о прославама, сеоским славама и вашарима, односно обичајима који поред религијског имају и снажан друштвени карактер – рекла је Гордана Пајић.

Истраживање је обухватило проучавање литературе, старе штампе, скенирање докумената и фотографија, као и теренски рад током лета и јесени у Пријездићу, Скадру, Ставама, Јовани, Бранковини, Ваљевској Каменици, Пецкој, Јелаву, Загонима и Драгаљевцу. Резултат: више од 400 фотографија и 11 видео записа, који ће послужити за даља истраживања, али и за креативне радионице и тематска предавања намењена локалној заједници.

Изложба ће трајати до 1. септембра ове године.

Михољски сусрети села

Уговори са представницима 125 јединица локалне самоуправе које су добиле бесповратна средства за организацију манифестације „Михољски сусрети села“ потписани су 14. јула, у Палати Србија, а манифестација ће ове године окупити укупно 1.750 села.

– То и јесте циљ, да се ујединимо у оним правим, најбитнијим стварима – у културном стваралаштву, спортским такмичењима, различитим вештинама, да на најбољи начин промовишемо локалне знаменитости и да омогућимо људима да се сретну и сусретну – поручио је министар за бригу о селу, Милан Кркобабић.

За овогодишње, шесте Михољске сусрете опредељено је близу 61,2 милиона динара, а током лета и јесени, од јула до новембра, очекује се да ће окупити најмање 200.000 учесника, посетилаца и гостију. То ову манифестацију сврстава међу најмасовнија дешавања посвећена животу у селима Србије.

Михољски сусрети већ више од пола деценије показују да су села места богатог друштвеног живота, традиције и стваралаштва. Из године у годину све је више локалних самоуправа које ову манифестацију уврштавају у своју редовну туристичку и културну понуду. Од 68 учесника пре шест година, данас је број готово удвостручен.

Календар свих манифестација са местима и датумима одржавања биће објављен на интернет страници Министарства за бригу о селу.

Хумани Сврљижани

У првој половини ове године добровољни даваоци крви у Сврљигу остварили су добре резултате. У три овогодишње акције прикупљено је 177 јединица крви. До краја године следи још неколико акција и сигурно ће бити премашена бројка од 425 давалаца колико их је било прошле године.

Према речима Драгана Вранића, секретара Црвеног крста Сврљиг, највећи број давалаца чине вишеструки даваоци крви, а има много и нових младих људи који се укључују у хумани тим. Вранић такође истиче одличну сарадњу са Заводом за трансфузију крви Ниш.

Феликс се вратио кући

Након што је у октобру 2025. напустио гнездо у околини Бачке Тополе, орао крсташ Феликс кренуо је на своју прву велику сеобу ка југу. Његов лет преко Грчке и Турске текао је без проблема, али му се изнад Сирије изненада изгубио траг јер му је сателитски одашиљач искључен. Убрзо се испоставило да је птица са српским прстеном пала у руке илегалних трговаца дивљим живо-

тињама који су за њу тражили откуп.

Међутим, Феликса је лоцирала и од шверцера преузела либанска организација за заштиту природе, након чега је смештен у прихватилиште на северу Либана, али се његов повратак кући претворио у прави трилер. Када је сакупљен новац за авионску карту, ескалација ратних сукоба у том региону потпуно је затворила комерцијални авио-саобраћај.

На апел Друштва за заштиту и проучавање птица Србије у акцију спасавања орла крсташа укључила се Војска Србије и одобрила да се угрожена птица транспортује њиховим авионом. Крајем јуна Феликс је безбедно слетео на војни аеродром у Батајници и одмах је пребачен у Зоолошки врт на Палићу, у коме тренутно проводи обавезни карантин. Стручњаци наводе да је у добром физичком стању и да ће по завршетку рехабилитације добити прилику да поново рашири крила над Србијом.

Размењена стручна искуства

Због старосних ограничења у постојећим студијама и инструмената који не препознају специфичне облике насиља карактеристичне за старије животно доба, старије жене у Србији често остају недовољно видљиве у истраживањима на ту тему. Занемаривање, економско насиље и ограничавање аутономије најчешће су пријављени облици насиља, према њиховим искуствима, а починиоци су у највећем броју случајева партнери и чланови породице. Оне насиље ретко пријављују углавном због неповерења у институције, страха од нарушавања породичних односа и уверења да пријављивање неће довести до промене.

Наведене тезе, као и закључак да се насиље над старијим женама не може посматрати изоловано, већ као последица међусобног деловања родне неравноправности, еџизма, нарушеног здравственог стања, економске несигурности, зависности од туђе помоћи и социјалне изолације, резултати су истраживања сумирани у раду „Системска рањивост старијих жена у Србији: нови подаци“, који је међународној стручној јавности представила председница Геронтолошког друштва Србије, Наташа

Наташа Тодоровић, председница Геронтолошког друштва Србије, на Светском конгресу геронтологије и геријатрије у Амстердаму

Тодоровић, на Светском конгресу геронтологије и геријатрије (IAGG 2026). Конгрес је одржан од 5. до 8. јула 2026. године у Амстердаму, у Холандији, и један је од најзначајнијих међународних научних скупова у области старења.

Рад презентован на Конгресу представља резултате истраживања спроведеног

у оквиру пројекта „Насиље над старијим женама – последњи табу“, који је финансирао Кабинет министарке без портфеља задужене за област родне равноправности, спречавање насиља над женама и економско и политичко оснаживање жена у Влади Србије. Ауторски тим чине др Наташа Тодоровић, Милутин Врачевић, Јелена Стојиљковић Ђатовић, Дејана Станисављевић и проф. др Наташа Милић.

Геронтолошко друштво Србије пуноправни је члан Међународне асоцијације за геронтологију и геријатрију (International Association of Gerontology and Geriatrics – IAGG) и активно учествује у њеном раду кроз представљање научних истраживања, размену стручних искустава и допринос развоју политика које унапређују квалитет живота и положај старијих особа на националном и међународном нивоу. Скуп у Холандији био је прилика да се резултати домаћих студија представе широј стручној и научној јавности, као и да се размене искуства са водећим светским стручњацима ради јачања међународне сарадње у области геронтологије, геријатрије и заштите људских права старијих особа.

Г.О.

ЛАПТОП РАЧУНАРИ И ГОВОРНА ПОМАГАЛА ЗА КОРИСНИКЕ САВЕЗА СЛЕПИХ СРБИЈЕ

Технологија као подршка самосталном животу

Савремена технологија може значајно да олакша свакодневни живот особама са оштећењем вида, посебно када је реч о образовању, информисању и већој самосталности. Управо са тим циљем, у Библиотеци за слепе „Др Милан Будимир“, у Београду, 7. јула одржана је свечана додела лаптоп рачунара слепим и слабовидим ученицима и студентима, док су представници локалних организација Савеза слепих Србије уручени говорни мерачи крвног притиска и говорни топломери чиме је унапређена и доступност здравствених помагала слепим и слабовидим.

Донација је покренута на иницијативу Милоша Лазића, који је тим хуманим гестом желео да сачува успомену на свог прерано преминулог брата Марка. Вођен уверењем да се најлепши траг оставља dobrим делима и помажући другима, своју личну причу преточио је у конкретну подршку слепим и слабовидим особама на њиховом путу образовања, осамостаљивања и личног развоја.

То је и наставак настојања Савеза да, у сарадњи са друштвено одговорним парт-

Истакнут значај асистивне технологије за образовање и пуну друштвену укљученост слепих и слабовидих

нерима и донаторима, унапређује услове за стицање знања и равноправно учешће слепих и слабовидих у образовном процесу и свакодневном животу. Лаптоп рачунаре обезбедила је хуманитарна организација „Срби за Србе“ из Вашингтона, која је и овог пута, уз подршку партнера, пружила допринос образовању и већој самосталности слепих и слабовидих особа. Као једно од најважнијих асистивних помагала, рачунари омогућавају лакши приступ образовним

садржајима, савременим информационим технологијама и дигиталној литератури, и ефикасније извршавање школских и студентских обавеза.

Присутнима су се, поред председника Савеза слепих Србије, Милана Стошића, обратили и Милош Лазић, Александар Крсмановић, представници организације „Срби за Србе“, као и јереј Александар Милојков. Сви су истакли значај доступности асистивне технологије за образовање, осамостаљивање и пуну друштвену укљученост слепих и слабовидих. Порука коју су учесници послали је да се управо оваквим акцијама стварају једнаке могућности за све и гради инклузивно друштво.

Савез слепих је захвалио хуманитарној организацији „Срби за Србе“ на дугогодишњој подршци, подсећајући да је у ранијим акцијама већ обезбедила беле штапове и мобилне телефоне који су подељени корисницима широм Србије, и изразио уверење да ће успешна сарадња бити настављена и убудуће.

Д. Лукић Лазовић

Возило солидарности и једнакости

За многе особе са инвалидитетом и њихове породице свакодневица је испуњена препрекама које већина људи и не примећује. Због удаљености, сталне потребе за личним пратиоцем, транспорта, особе из руралних и теже доступних средина су у посебно лошијем положају од оних који живе у градовима.

Осмишљен да тај проблем ублажи, а са циљем да подршка стигне тамо где је најпотребнија, до врата свих оних који због ових проблема често остају невидљиви, са радом је почео мобилни кампер Савеза „Звуци срца Србије“.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, присуствовала је почетку рада првог кампера ове врсте у Панчеву, који ће обилазити особе са инвалидитетом и њихове породице широм Србије, пружајући им стручну подршку и повезујући их са надлежним институцијама.

– Овај кампер није само возило, већ програм у покрету који ће институције довести до људи којима је подршка најпотребнија. Подршка не сме да зависи од тога где неко живи, наша обавеза је да стигнемо до сваког човека – поручила је министарка Ђурђевић Стаменковски.

Министарство за рад је за реализацију овог програма определило више од 14 милиона динара, од чега је 8,5 милиона динара издвојено за набавку возила које ће омогућити да подршка стигне и до најудаљенијих делова Србије, до грађана који су због места становања често били ван домаћа институционална помоћи.

– Желимо да будемо ближи људима, да разговарамо са њима, чујемо њихове потребе и понудимо решења. Управо зато овај

Представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Савеза „Звуци срца Србије“ заједно су покренули кампер подршке

програм носи снажну поруку – ближе људима, ближе решењима – нагласила је министарка за рад и истакла да ће стручни тимови Савеза, у сарадњи са представницима Министарства и других надлежних институција, обилазити породице, сагледавати њихове потребе и пружати конкретну подршку на терену.

Идеја је да кампером стручњаци обилазе породице, процењују њихове потребе, а потом и праве план подршке, како за појединце тако и за заједнице у којима живе.

У Панчеву, првој станици, мобилни кампер је већ обишао неколико породица. План је да посети и друге градове широм Србије, како би подршка стигла до сваког дела земље.

– „Звуци срца Србије“ је у ствари мрежа „Звука срца“ који постоје у Нишу, Београду, Суботици, Панчеву, Новом Саду и Златибору. Желимо да покажемо да неће постојати ни једна особа са сметњама у развоју или особа са инвалидитетом до које ми нећемо моћи да дођемо – рекао је Горан Ројевић, директор Хуманитарне органи-

Кафићи „Звуци срца“

Као пример добре праксе, велику пажњу јавности привлаче кафићи „Звуци срца“. Реч је о инклузивним кафићима у којима раде особе са сметњама у развоју и интелектуалним тешкоћама. Њихов концепт рада се заснива на донацијама, где цене пића зависе од могућности купца. Циљ је да у пријатном окружењу, уз подршку ментора, запослени стичу вештине и да њихова укљученост у друштво буде већа.

Корисницима рад у кафићима значи много, пре свега због комуникације са људима. Кажу да су захваљујући њима радно ангажовани па су седење код куће заменили послом, познатствима са новим људима и што је најважније – осећају се боље.

Први кафић „Звуци срца“ отворен је у Београду 2019. године на адреси Чубурска 12, а ова изузетна места постоје још у Новом Саду, Нишу, Панчеву, Суботици и на Златибору.

зације „Дечије срце“ и директор „Звуци срца Србије“, захваљујући Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на пруженој подршци и помоћи.

Министарство је током претходне године за програме 22 савеза особа са инвалидитетом определило 268 милиона динара. Циљ је да током ове године буде усвојен Закон о централном регистру особа са инвалидитетом, који ће омогућити прецизније креирање јавних политика, боље планирање услуга и ефикаснију расподелу подршке. Такође, обезбеђена су значајна средства за набавку приступачних возила, изградњу инклузивних паркова и игралишта, као и за пројекте који особама са инвалидитетом омогућавају да раде, стварају и буду равноправан део друштва.

Марија Симовић-Максимовић

УПГНС ДОМАЋИН ЦЕЛОДНЕВНОГ КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКОГ ПРОГРАМА И ДРУЖЕЊА

Видовданска колонија најпосећенија

У организацији Удружења пензионера града Новог Сада, Месне организације пензионера и Културне станице „Степановићево“, за најстарије суграђане, 26. јуна, приређен је целодневни културно-уметнички програм: ликовна колонија, изложба рукотворина, рецитали и наступ КУД „Степино коло“.

Што се садржаја тиче, највеће интересовање владало је за Видовданску ликовну колонију која је окупила више од двадесет пензионера, сликара аматера из Новог Сада, Змајева, Футога, Кулпина, Ковиља и Степановићева. Сликари су били слободни у изражавању, па су на платнима преовлађивали пејзажи и мотиви цвећа. Сlike настале на колонији изложене су у холу Културне станице, и као успомена на ову манифестацију касније ће красити зидове МОП „Степановићево“. Комплетан материјал за сликање за све учеснике обезбедио је УПГНС.

– Видовданска ликовна колонија једна је од највећих које је наше Удружење организовало. Ова манифестација је увертира у обележавање великог јубилеја, 80 година постојања и рада УПГНС, који ће се током целе године обележавати бројним програмима – рекла је Миланка Мишковић, председница Комисије за културу УПГНС, и најавила учешће на низу других активности: Сабору пензионера Србије – Олимпијади спорта,

МОП „Степановићево“: заједничка фотографија учесника програма

Учесници ликовне колоније били су најбројнији

здравља и културе трећег доба, затим на Смотри хорова пензионера, престижној манифестацији у Сремским Карловцима, и

наравно на централној манифестацији обележавања јубилеја.

И остали део програма био је испуњен културно-уметничким садржајем. Вредне чланице Креативне радионице УПГНС представиле су своје рукотворине, чланови литерарне секције Марија Шимоњи и Срето Качар рецитовали су песме из својих збирки, а са неколико фолклорних нумера представило се и КУД „Степино коло“ из Степановићева.

Како доликује, за све учеснике Видовданске колоније домаћин МОП „Степановићево“ након програма је приредио свечани ручак.

Драган Ивановић

ДОДЕЉЕНА ПРИЗНАЊА ПОБЕДНИЦИМА КОНКУРСА „ДРАГАНОВА НАГРАДА 2026“

Путописи који нас повезују

Најбољи путописци трећег доба, учесници Конкурса „Драганова награда 2026“, окупили су се, дванаести пут по реду, 8. јула, у Народној библиотеци у Београду на дружењу поводом доделе награда и захвалница победницима и истакнутим ауторима овог престижног литерарног такмичења. Истом приликом представљена је публикација „Путовање од човека до човека“ у којој су објављени најбољи овогодишњи путописи.

На књижевном дружењу поводом завршетка Конкурса који традиционално организује Удружење „Снага пријатељства“ – Amity и портал Penzin, учествовало је скоро 150 аутора, а додељено је 13 од укупно 15 награда, и исто толико захвалница.

„Драганова награда“ је афирмативни књижевни конкурс који је у међувреме-

ну попримио међународни карактер, а на овом последњем, дванаестом, у конкуренцији су се нашли радови 106 аутора из Србије, Македоније, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Аустралије и Калифорније.

Надежда Сатарић, председница Управног одбора Удружења Amity, осврнула се на историјат конкурса и присутне подсетила на његов значај – „Драганова награда“ и њени учесници из године у годину теже томе да подрже и подстакну здраво и активно старење и међугенерациску солидарност, делећи своје путописке авантуре.

Присутна је била и Беба Кука, по чијој иницијативи је награда и основана и у част чијег оца и носи име. Догађај је протекао у пријатној и свечаној атмосфери, а завршио се уз поруку организатора:

Добитници награда и организатори XII литерарног конкурса „Драганова награда 2026“

– До следећег конкурса и неких нових путописа подсећамо да останете пуни живота, да додате још коју нит и бисер у ово бескрајно ткање живота и успомена које остају за нама и, најбитније, не заборавите да није важно колико имате година, већ какав живот живите у годинама које имате.

М. Симовић-Максимовић

Јубиларни сусрет одржан у Баточини

Општинском удружењу пензионера Баточина припала је част и обавеза да у својству домаћина у 2026. години организује десете јубиларне сусрете спорта, здравља и културе трећег доба за пензионере Шумадијског округа.

Да би ова регионална Олимпијада била организована на завидном нивоу, Удружење је образовало Организациони одбор од десет чланова на чије је чело изабран Драган Тодоровић, председник Удружења.

Сви чланови Удружења добили су јасна и прецизна задужења с циљем – организовати манифестацију за памћење.

– Као председник Организационог одбора, одајем признање и честитам члановима Одбора на обављеном послу, на озбиљности и труду који су несебично исказали и дали максималан допринос успеху манифестације – рекао је Драган Тодоровић.

На манифестацији је учествовало свих седам удружења пен-

зионера Шумадијског округа из општина: Аранђеловац, Топола, Рача, Лапово, Кнић, из града Крагујевца и општине домаћина Баточине, и свака екипа је бројала по десет такмичара.

Ове јубиларне сусрете пензионера Шумадије отворио је председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, изразивши својим присуством подршку тако великом догађају у Баточини. Савић је нагласио да је Шумадија одувек била од битне важности за Србију, те да је ова манифестација веома значајна за целу земљу. Поред председника САПЕНС-а, регионалној Олимпијади присуствовали су, између осталог, председник општине Баточина, др Дејан Аранђеловић, председник Савеза пензионера Шумадије, Драган Микић, директорка Филијале РФ ПИО у Крагујевцу, Ирена Ђорђевић, и други.

Химном Србије „Боже правде“ добродошлицу су пожелели и они најмлађи, дечији хор Удружења „Музичка дружина“.

Спортска надметања пратили су бројни гости

Такмичење је одржано у пет дисциплина: шах, пикадо, кошарка, фудбал и брзо ходање. Када је реч о коначном пласману екипа по дисциплинама, у шаху је прво место припало екипи Крагујевца, у фудбалу и пикаду екипи Аранђеловца, док су домаћини из Баточине били најбољи у кошарци и брзом ходању.

У генералном пласману прво место освојила је екипа Аранђеловца, друго екипа Баточине, док се на трећем месту нашла екипа Тополе. Поред наведених екипа, за учешће на централној Олимпијади у Врњачкој Бањи

пласирала се и екипа Лапова.

Организатор 11. регионалне Олимпијаде за пензионере Шумадије наредне године биће УПО Топола.

Након проглашења пласмана по спортским дисциплинама, подељене су медаље и пехари према оствареним резултатима.

За крај је важно рећи да су такмичења у потпуности протекла у фер-плеј атмосфери, и да је и на овим сусретима потврђено да је живети треће златно доба заиста најлепша привилегија живота.

Д. Тодоровић

ТАКМИЧЕЊЕ ЕКИПА ПЕНЗИОНЕРА СЕВЕРНОБАНАТСКОГ ОКРУГА

Чока извојевала прво место

У Кикинди је, 7. јула, одржана овогодишња регионална Олимпијада за пензионере Севернобанатског округа.

Пре почетка надметања, био је уприличен и културно-уметнички програм у оквиру кога су наступили хор и фолклорна група Градског удружења пензионера Кикинда.

Регионалну Олимпијаду пензионера северног Баната отворио је Младен Богдан, градоначелник Кикинде, који је, између осталог, истакао колико је важна брига о најстаријима, као и подстицање њихове интеграције у друштвени живот.

Овој манифестацији присуствовали су и председник Савеза пензионера Војводине, Милан Ненадић, потпредседник СПВ, Мирко Божић, председник ГУП Кикинда, Милан Периз, затим дирек-

торка Филијале РФ ПИО у Кикинди, Весна Ђукановић, саветница директора Покрајинског фонда ПИО, Светлана Ђуретић, као и представници локалне самоуправе.

У четири дисциплине – брзом ходању, пикаду, бацању лопте у кош и шутирању на гол, такмичило се укупно пет екипа. Кикинда, која је била домаћин, у коначном пласману заузела је друго место; прво место по укупном броју бодова освојила је Чока, док је трећепласирана била екипа Аде. Поред наведених, у такмичењу су учествовале и екипе удружења пензионера из Новог Кнежевца и Кањиже, док се, из здравствених разлога, представници екипе Сенте овог пута нису такмичили, али су пратили такмичење и бодрили своје колеге из других удружења.

На такмичењу у Кикинди учествовало је пет екипа

Пикадо тражи прецизност и концентрацију

Надметања су протекла у пријатељској и веселој атмосфери, у спортском духу и фер борби.

В. Кадиф Станковић

Манифестације за све генерације

Током јуна, јула и августа у Сврљигу и околним селима одржавају се бројне културне и спортске манифестације за које постоји велико интересовање. Место одржавања фестивала, утакмица и других активности је Спортски центар Пастиршште. Овај квартал је све уређенији са идеалним условима за одмор и уживање покрај Тимока. На Пастиршшту су и базени који су препуни купача из Сврљига и суседних места, а организована је и школа пливања.

Однедавно је ту и седиште Туристичке организације и посетиоцима су доступне информације о туризму, датуму и садржају манифестација.

Прво велико окупљање било је 20. и 21. јуна, Међународни фестивал „Игра коло крај Тимока“, које је организовао Фолклорни ансамбл „Осмех“ из Сврљига. Уз песму и игру гледаоцима су се представили учесници из разних крајева Србије, Републике Српске и Северне Македоније. Ове године жири је

На фестивалу „Игра коло крај Тимока“ наступили су учесници из Србије, Републике Српске и Северне Македоније

оцењивао наступе и прво место освојило је КУД „Бата Лачковић“ из Куршумлије, друго место Етно друштво „Српски соколови Козаре“ из Приједора (Република Српска) и треће фолклорно друштво „Ђурђевдан“ из Моравца код Алексинца.

Од Видовдана до 25. јула трајао је 69. традиционални Видовдански турнир у малом фудбалу, најстарији у Србији. Месец дана љубитељи фудбала уживали су у играма 55 домаћих и гостују-

ћих екипа у свим категоријама. Било је прилике да се одморе, прошетају и друже.

Неколико турнира у малом фудбалу, баскету и тенису одржано је и у селима Драјинац, Преконога, Црнојевица и другим. Такмичењем у спортском риболову на Бованском језеру почеле су РСИ Сврљиг 2026.

Сврљижани су крајем јуна и почетком јула били домаћини и учесницима ликовне колоније Арс Тимакум. У Центру за култу-

ру „Проф. др Сретен Петровић Иче“ сликало је 20 уметника из Србије и иностранства, који су Сврљигу оставили на дар око 20 уметничких дела и увећали музејску збирку слика.

Одржана је и изложба младих уметника „Пuzzle“, а у Нишевцу музичка манифестација „It's About Time“.

Упоредо са овим дешавањима текле су припреме за најпознатију туристичку, привредну и културну манифестацију – Белмужијаду, која се одржава од 31. јула до 2. августа, и ове године обележава две деценије организовања. Након тога на програму је Јанијада у Лукову, те Михољски сусрети у Плужини. Сабор гајдаша планиран је за септембар, као и многи други сабори.

Једном речју, богато културно и спортско лето и доста посла за организаторе из Центра за културу „Проф. др Сретен Петровић Иче“, Туристичке организације и Спортског савеза општине Сврљиг.

С. Ђорђевић

ИЗ ЕТНО-РИЗНИЦЕ РУМУНА

Женска блуза као симбол идентитета

Везена женска блуза „ИЕ“ (ије или и-е) је истинско ремек-дело и део богате народне ношње Румуна, али и сведочанство да се национална етно-ризница овог народа верно чува и преноси са колена на колено. О значају говори и то што овај традиционални одевни комад има свој дан у Међународном календару, 24. јун. Празник познат као Светски дан румунске блузе се поклапа с народним празником Синзенеле или Ивањданом и повод је што удружења жена у Војводини организују изложбе драговања, на којим се промовише овај живописно извезен део женске одеће, који су с дивљењем носиле њихове мајке и баке.

Иначе, ова манифестација доприноси чувању традиције ношње, блузе и венчића од ивањског цвећа, све у циљу очувања националног идентитета Румуна, а најзаступљенија је у местима Војводине у којима претежно живе припадници румунске народности, као што су Уздин, Владимировац, Николинци, Локве. Чланице Удружења

жена „Вредне руке Баната“ из Владимироваца су и ове године уочи Ивањдана с посебном пажњом од ливадског цвећа и пољског биља плеле венчиће трудећи се да укључе и заинтересују што већи број младих. Венчићи се каче на капије, прозоре и врата дома као симбол здравља, среће и напретка, док се верује да ливадско биље и цвеће на овај дан имају посебну снагу, односно да представљају симбол лепоте, заједништва и поштовања према народним обичајима.

Празник посвећен женској блузи присутан је широм света, а о томе говори пример Ионелие Кожокар, николиначке снаје, која је блузу стару осам деценија, везену рукама својих предака из бреговитих Мехединаца у Румунији, донела у ово алибунарско насеље где се удала у породицу која с истом пажњом негује љубав према том одевном предмету. Данас Ионелиа са породицом живи и ради у аустријској престоници и своју блузу која је подсећа на завичај с поносом и љубављу носи.

Везена женска блуза „ИЕ“ је део богате народне ношње Румуна

Традиционална везена румунска блуза „ИЕ“ је ручно рађена, одликује се специфичним везом и представља симбол румунског и молдавског културног и националног идентитета. То су памучне блузе карактеристичне по везеним рукавима, већина њих има украсе на рамену, праћене контрастном хоризонталном пругом, затим украсне „реке“ које се спуштају до зглоба. Због свог културног значаја и лепоте, овај комад одеће је 2022. године уврштен на Унескову листу нематеријалног културног наслеђа.

Ференц Косо

Витез савременог доба

Борба љута и непрестана: несвакидашња вештина и дар по коме је чувен одликују овог човека који без страха прилази змијама, хвата их и склања са места где не треба да буду, спасава људе од њих али и од стршљенова – Арсеније Хаџи Басур познатији као Змај.

Издавају га приступ према животу, природи и свим њеним законима, од којих смо се у модерном добу отуђили и отишли у другу крајност. У човеку постоје страхови, урођени и стечени, а помен змија често их буди. Многи се плаше и да помисле, а камоли да им приђу, све оно што Арсеније ради са лакоћом. Пореклом са Јелове Горе и Ужица, града са, како кажу, највећим бројем змија у Србији (због специфичног рељефа), Арсеније је одрастајући у природном окружењу превазишао многе страхе и зближио се са змијама. Он каже да живећи са Богом, живимо у хармонији са природом, те да се треба тиме водити.

– Постоји народно веровање да су оне симбол страха и лукавства па их људи терају. Али у Библији је написано да је змија симбол врлине и мудрости, а то сам увидео и сам јер се приликом интервенција често догађа да се змија мудро сакрије, у моменту одреагује, а некад када је ухватим, прво се трза да побегне па се у једном тренутку опусти као да је мртва, да бих ја пустио хват. Њене реакције су врло занимљиве, од малих ногу сам их хватао, а прву интервенцију сам имао у војсци – прича нам Арсеније.

У Србији живи десетак врста змија, од тога су три врсте отровнице: поскок, шарка и шарган. Поскок живи на територији целе Европе и изузетно је отровна змија. Оно што га карактерише, поред специфичне смеђе боје са цик-цак тамном шаром по телу, је рогоћ на врху носа. Арсеније наводи да је његов први ујед, ако уопште дође до тога, тзв. „суви ујед“, при ком он избацује минималну количину отрова као упозорење. Но, при сваком уједу змије, чак и неотровнице, треба се јавити лекару, пошто се змије хране мишевима и пацовима па може доћи до заразе.

Ужице је град изграђен на стеновитом гробу, на каменом терену, ту је и кањон реке Ђетиње, па је и логично зашто у овом граду има највише змија поскока – све је њихово природно станиште. Арсеније каже да се могу попети и на висину али само под условом да имају неки ослонац, попут цвећа, дрвећа које се надвија на терасу. Наш саговорник је препун примера и занимљивих ситуација у којима је интервенисао, па прича да се змија једном човеку попела уз

Ухваћене змије односи у природу

мердевине и ушла кроз прозор купатила на другом спрату.

– Имао сам доста оригиналних интервенција, негде су биле на крововима, на таванима, где није било теоретске шансе да дођу, а онда сам приликом интервенција уочио на њима трагове канџи јастребова или гаврана. Сматрам да без обзира на све људи не треба да се оптерећују змијама, јер већа вероватноћа је да их удари ауто него да их уједе змија – тврди он.

Арсеније је један од ретких људи који змију хвата само рукама, без рукавица, штапаљки, довољан му је само штапић. Ухваћену змију односи далеко од насеља и пушта у природу. Сарађује са Одељењем за ванредне ситуације града Ужица, тако да читав крај и Златиборски округ избавља од змија али и стршљенова. Врло често стиже пре полиције и Хитне помоћи јер је већ на терену пошто је његово примарно занимање – таксиста.

– При сусрету са змијом треба је обилазити у што ширем луку, не треба је дирати и убијати јер улога змија у биолошком ланцу је незамењива а и законом су заштићене. Моја сврха је заштита људи од змија и заштита змија од људи. Нас змијара на Балкану има 10 до 15, док стршљенове једини ја уклањам – напомиње Арсеније.

У борбу са стршљеновима само добро опремљен

Наш храбри саговорник врши спасилачке интервенције и за стршљенове, а за разлику од змија, каже да су стршљенови прави „монструми“. Када иде на интервенцију са стршљеновима, носи комплет опрему и мора бити добро заштићен. Интервенције су врло тешке, сложене и опасне, неупоредиве са интервенцијом за змије, па их Арсеније пореди са интервенцијом против терориста. Стршљенови праве гнезда на неприступачним, утопљеним и ушумканим местима, увлаче се у фасаду, шире као огромна лепиња, а гнезда могу бити од величине песнице до величине пола контејнера. Сваки ујед стршљена може бити фаталан јер може да настане алергијска реакција.

– Мислим да ме стршљенови мање уједају јер држим строге постове и да је то један од разлога. Моја теорија је да људи постом чисте и тело и дух. Сматрају ме једним од најхрабријих људи овог краја али ја волим да цитирам да љубав према Богу изгони страх напоље. Линија између страха и храбрости је као линија између генијалности и лудости, треба направити разлику између то двоје и користити у правом смеру, јачати карактер јер у њему се огледа храброст – завршава своју причу Арсеније Змај.

Љупка Адамовић

ЈУБИЛАРНИ ЕТНО-ФЕСТИВАЛ КЛАДОВО 2026.

Изложба хране, музике и старих заната

Традиционални двадесети Етно-фестивал хране, пића, музике и старих заната, у четири фестивалска дана, од 16. до 19. јула, окупио је у Кладову више од сто излагача, појединаца и удружења из Сомбора, Новог Сада, Београда, Ниша, Крагујевца, Крушевца, Смедерева, Бора, Зајечара, Неготина. Најзаступљенији по броју штандова били су домаћини.

Штандови поређани као „под конац“ заузели су централну градску улицу 22. септембар, а прилику да се својим производима представе имали су бројни зналци старих заната, произвођачи рукотворина, домаће хране, природних жестоких пића и сокова, али и меда произведеног од биља са Копаоника, Ртња, Дели Јована и Мироча. Било је и лицидерских срца и много слатких ђаконија. Излагачи су имали бројну публику, посетиоце домаће и стране из суседних Румуније и Бугарске.

Фестивал је део летње туристичке понуде општине, али и

сусрет Кладовчана који живе и раде у разним земљама западне Европе. Многи некадашњи становници Кладова, а њих је више од седам хиљада или једна трећина становника ове општине, користе годишњи одмор у родном крају уз обавезно присуство фестивала.

Директорка Туристичке организације општине Кладово, Александра Васиљевић, истакла је за „Глас осигураника“ да су се организатори манифестације, Туристичка организација и локална самоуправа, потрудили да се гости, њих око десет хиљада, и домаћини што боље забаве, угосте и разоноде у четири фестивалска дана.

– За нас је велика част – истакла је директорка ТО Кладово Александра Васиљевић – што ћемо угостити више посетилаца фестивала него што има становника у Кладову. Као организатор са локалном самоуправом потрудили смо се да ниво културно-уметничког програма задовољи све узрасте од најмлађих до најстаријих. Поста-

На фестивалу бројни наступи културно-уметничких друштава

вили смо две бине, једну мању испред Дома омладине и велику на Тргу краља Петра, поред Кладовске фонтане. За најмлађе су наступали дечији фолклорни ансамбли „Полет“ Кладово, „Петар Радовановић“ Злот (Бор), „Флоричика“ Јабуковац (Неготин), „Корени“ Зајечар и дуо „Малина“ Кладово. За остале посетиоце ту су били Градски хорски ансамбл „Мокрањац“ Неготин, ансамбли „Венац“ Грачаница, Косово и Метохија, „Лазарица“ Крушевац, „Дуле Милосављевић Желе“ Чачак, „Стеван Мокрањац“ Неготин и „Полет“ Кладово, као и концерти „Црвене јабуке“ и певача Пеђе Јовановића и Милана Митровића.

Кладово је мали град, бисер Дунава и ризница историјског блага. Смештен је у подножју планине Мироч, на надморској висини од 49 м и на 934 км од ушћа Дунава у Црно море, или како би се географски рекло – на крајњем североистоку Србије.

Сам град има 8.817 становника по попису из 2022. године, а општина Кладово броји 17.435 житеља. Оно што овај градић чини посебно интересантним је богата историја и споменици културе. Чист је јер га Дунав умива а ветар горњак са Карпата брише. Ова моћна река је граница не само општине Кладово, већ Србије и Румуније и Европске уније.

Урош Бановић

БОРИНИ КЊИЖЕВНИ ДАНИ У ВРАЊУ

У славу литерарном великану

У Врању су, 23. и 24. јуна, одржани традиционални „Борини књижевни дани“, посвећени животу и делу великог српског писца.

Манифестацијом у Врању, коју од 2018. године организује Јавна библиотека „Бора Станковић“, обележено је 150 година од рођења Борисава Станковића, родоначелника српског реализма. Значајну културну светковину отворио је заменик градоначелника Врања, Милан Илић, који је нагласио да манифестација успешно и достојно негује лик и дело једног од највећих и најзначајнијих српских литерарних умова.

Директор Јавне библиотеке „Бора Станковић“ у Врању, Зоран Најдић, истакао је да је стваралаштво великог писца оставило дубок траг у српској и европској књижевности. У дворишту Музеј куће „Бора Станковић“, 23. јуна, представљен је роман „Хумано пресе-

љење“ књижевнице, филмске и телевизијске критичарке Виде Црнчевић Басаре. О књизи је говорио књижевни критичар Игор Перишић из Београда. Реч је о сложеној хумористичкој причи о извесној Марти Крстић, која након трауматичног периода живота завршава у менталној болници.

На тему „Књижевно дело Борисава Станковића у свом и нашем времену“ предавање је, 24. јуна, одржао др Горан Максимовић, професор Универзитета у Нишу.

– Можда и никада више нећемо добити писца попут Боре Станковића. Сви тумачи његовог дела говоре да је то човек који је био рођен да пише. По томе је јединствен на овим просторима. Бора Станковић је један од оних писаца који је можда на најаутентичнији начин успоставио везу између родног града, књижевног дела и приватног

Фото: www.vranjenews.rs

О делу Боре Станковића говорио је проф. др Горан Максимовић

живота, што можда у том периоду од критике није било најбоље схваћено. Немате у светској литератури писца који је тако снажно из две перспективе, мушке и женске, сагледавао феномен еротског – рекао је Максимовић.

Професор је публици предочио четири типа еротског у делима Боре Станковића. Први је психолошка, други тип је сензуална или телесна еротика, трећи је карневалска, а четврти обредна еротика.

В. Пешић

Рекордан број излагача

У Лесковачком културном центру (ЛКЦ), од 25. до 29. јуна, одржана је традиционална Балканска смотра младих стрип аутора, 28. по реду. Ове године на адресу Лесковачке школе стрипа „Никола Митровић Кокан“ пристигло је чак 3.209 радова аутора из 54 земље света, највише из САД и Велике Британије, што је нови рекорд у бројности излагача.

Манифестацију је у Галерији слика ЛКЦ свечано отворила Јелена Миљковић, чланица Градског већа града Лесковца, а бројну публику и медије пригодним говорима поздравили су стрип мајстори Пол Гавет из Велике Британије и Џо Прует из Сједињених Америчких Држава.

– До овог лепог српског града ја сам из САД путовао пуна 24 сата и не осећам се нимало уморно, већ сам срећан што присуствујем овако великој стрип манифестацији, где могу много тога да сазнам и научим – истакао је шармантни Џо Прует.

Отварање изложбе најбољих младих стрип цртача са подручја Балкана у Галерији ЛКЦ пратила је и подела значајних награда девете уметности.

На Смотри стрипа у Лесковцу изложено је више од 3.200 радова аутора из 54 земље

За значајан допринос развоју српског стрипа престижна награда „Никола Митровић Кокан“ припала је Дарку Перовићу и постхумно Гези Шетету, а интернационалну награду „Миодраг Величковић Мивел“ за сатирични стрип добио је познати стрип цртач из Словеније, Петер Кунтарич. Награда „Пријатељи стрипа“ ове године припала је искуменима Николи Милићевићу, новинару и уреднику лесковачког недељника „Нова Наша реч“, и Жељку Стефановићу из Београда, новинару и уреднику емисије „Време спорта и разоноде“, која се еми-

тује на Радио Београду. Награда за најбољи стрип-каш младих цртача полазника Стрип школе припала је Лесковчанима Емилији Стаменковић, Лени Радосављевић и Огњену Васићу, док је специјална награда ове јединствене смотре отишла у руке Нађе Веселиновић.

Централно дешавање 28. Балканске смотре младих стрип аутора било је историјско стриповско побратимљење Лесковца и португалског града Беже. После стриповских братимљења са Софијом у Бугарској 2014. године, Херцег Новим у Црној Гори 2018, Брашовом у Руму-

нији 2022. и Солуном у Грчкој 2025, Лесковац је ове године проширио своју јединствену мрежу културног повезивања и на Португал. У питању је феномен без преседана у европском стрипу, где градови сарађују и културно се умрежавају управо кроз девету уметност, а братимљење са Бежом означава и почетак нове фазе интернационализације лесковачког фестивала.

Овогодишња смотра стрипа у Лесковцу била је у знаку програма града домаћина који носи титулу „Престоница културе Србије“ за 2026. и реализована је као део потпрограма „Култура плус“ и „Најбоље из Србије“, са циљем остваривања нових међународних повезивања, ширења културне сарадње ван граница Балкана.

Након свечане церемоније отварања и поделе значајних фестивалских награда лауреатима је, у Великој сали ЛКЦ, приказана и прва пројекција филма „Зацртано“, сценаристе и редитеља Небојше Илића Илкета из Власотинца, дојена српског документарног филма.

Томислав Стевановић

ЛЕТО У ЛЕСКОВЦУ У ЗНАКУ КАРНЕВАЛА

Маске и костими као у Рију

Карневал Лесковац, међународна и једна од најзначајнијих туристичких и културно-забавних манифестација у овом граду, одржана је, од 8. до 11. јула, на Градском тргу. Двадесети по реду фестивал маски окупио је у Лесковцу учеснике из земље и иностранства, разних животних доби, култура, уметности и традиција.

Организатор, тамошња туристичка организација, истакла је да је овогодишњи јубиларни Карневал протекао у знаку традиције, модерног, забавног, атрактивног и незаборавног.

Вишедневни програм Карневала је био садржајан и пратиле су га занимљиве манифестације, као што су оне одржане

Учеснице из Боливије

првог дана – традиционална Карневалска трка беба у пузању, Карневалска уметничка радионица за децу, те Face & Body painting. Друге вечери велику пажњу привукли су 13. Карневал љубимаца и Велики дечији маскенбал, док је треће, претпоследње вече, протекло у знаку дечије поворке и спектакуларног Фестивала ватре. Двадесети Карневал у Лесковцу завршен је великом међународном карневалском поворком која је трајала до касно у ноћ, с обзиром на то да су се учесници и публика разишли после поноћи, слободно се може рећи да је овогодишњи Карневал у Лесковцу трајао чак пет дана.

Карневал је на улице града донео раскош боја и музике

Све у свему, и ова манифестација је протекла у лепом расположењу, уз богат програм и велики број посетилаца који су уживали у садржајима намењеним свим генерацијама и, као и увек, дала је лету посебну музичку и визуелну ноту.

Т. Стевановић

БЕЗ ПРИСУСТВА ДРУГИХ ПОСТАЈЕМО НЕЈАСНИ СЕБИ

Човек је човеку огледало

Сваког јутра милиони људи устају и облаче се за друге, а избор боје гардеробе, дужина рукава и јачина парфема прилагођава се предстојећем сусрету. Чини се да и најмањи додир са другим људима захтева неку врсту припреме, као да тело само зна да ће бити виђено и несвесно се већ усаглашава. У различитом друштву се различито понашамо, некад постајемо шаливији, некад повученији, а понекад агресивнији. Ово није случајност или глума, већ један од најдубљих феномена људске психологије: ми смо непрекидно, невидљиво и неодољиво обликовани присуством других. Питање које се намеће није само филозофско – оно је биолошко, неуролошко и егзистенцијално: ко смо ми када нико не гледа? Ко смо без огледала које нам други људи пружају? И да ли уопште постоји нешто што можемо назвати „правим ја“, издвојеним из мреже односа у којој живимо?

Почетком деведесетих година прошлог века неуролози су открили такозване неуроне огледала – нервне ћелије које се активирају када ми сами изводимо покрет, али и када гледамо како га неко други изводи. Када видимо особу која трпи бол, наш центар за физички бол који се зове инсула такође реагује. Ово није само емпатија у поетском смислу, већ чисто биолошко спајање. Наше тело на најдубљем нивоу не разликује у потпуности лично искуство од искуства особе коју гледамо. Неурони огледала су еволутивни дар који нам омогућава учење посматрањем, али и нешто много дубље: они замагљују границу између „мене“ и „тебе“.

Када мајка посматра своје дете које учи да хода, њено тело у себи „вежба“ тај ход, када тренер демонстрира покрет, тело спортисте га већ подражава. Људи су неуробиолошки повезани на начин који претходи свести. Чувени амерички антрополог Клифорд Герц описивао је идентитет као друштвени и културни конструкт који је немогуће одвојити од односа са другима. Жестоко је критиковао западњачки концепт идентитета као нечег затвореног,

јединственог и потпуно независног од других, често постављајући питање као својеврсни мисаони експеримент: „Ако нисам нечије дете, нечији родитељ, брат, комшија, пријатељ, ако нисам нечији колега или радник – да ли ја уопште постојим?“. Чак и наша најдубља уверења о сопству захтевају неког ко ће их чути, разумети, потврдити или оспорити.

Ми прилагођавамо своје понашање у односу на ове улоге – када разговарамо са шефом избегавамо шале и успоравамо говор, како уђемо у своју кућу глас нам се подиже, а хумор постаје учесталији. Савремена наука је ово социјално прилагођавање објаснила чисто биолошки: у присуству

цију, већ као наставак унутрашњег дијалога који је трајао деценијама. Умрла особа постала је део нас, интернализована и жива у нашем начину размишљања. Губитак је у том смислу увек и делимична смрт сопства, тврде психолози.

С обзиром на то да смо проширени кроз друге, онда је усамљеност не само непријатна већ и опасна по идентитет. Дуга изолација доводи до деперсонализације и губитка осећаја времена. Мозак, лишен спољних подстицаја, почиње да ствара сопствене стимулусе, док усамљеност мења начин на који себе доживљавамо. Студије показују да усамљени људи имају мању свест о сопственом телу и фрагментиранију аутобиографску меморију.

Истовремено, савремена технологија нуди илузију везе без праве присутности. Друштвене мреже, поруке, видео-позиви јесу одјеци стварних односа, али не и односи сами. Психолошкиња Шери Туркл упозорава да концепт „заједно сами“ постаје доминантан: визуелно повезани, али емоционално изоловани.

Питање „ко сам ја без других?“ је можда погрешно постављено. Можда не постоји „ја“ без друге особе, у смислу да не постоји река без обала, мелоди-

ја без тишине или светло без мрака. Људи нису недефинисани ентитети који улазе у односе, већ сами односи који се привремено кристалишу у појединачна тела. Сваки сусрет нас мења, сваки разговор нас преобликује, сваки поглед нас потврђује или негира. То не значи да смо безлични, напротив; то значи да је наша личност динамична, релацијска, да се непрекидно поново рађа кроз сусрет са другим човеком. Аутентичност онда није проналазак неког претходног, изворног „ја“ које треба заштитити од утицаја других, већ свест о томе како нас други обликују и избор да се обликујемо свесно, да бирамо које ћемо огледало гледати. Ми смо на крају оно што други виде у нама, али и оно што ми видимо у њима, кроз њих и са њима. Граница између нас је прозирна и пропусна, али није слабост – то је наша најдубља човечност.

Емина Ћирић

Будућност пензија

Према подацима Уједињених нација и Светске здравствене организације, у свету тренутно има 830 милиона људи старости 65 и више година, а очекује се да ће до 2054. тај број достићи 1,7, а до краја 2070. и 2,2 милијарде, што ће премашити број деце и младих до 18 година. Овај тренд биће посебно брз и очигледан у регионима у развоју.

Током последњих пола века очекивани животни век при рођењу повећао се глобално за скоро 20 година, те је у 2024. достигао 73,3 године. Предвиђања су да ће даље смањење смртности резултирати просечним глобалним очекиваним животним веком од око 77,4 године до 2054. Пројекције кажу и да ће се број људи старијих од 60 година широм света повећати са 1,1 у 2023. на 1,4 милијарде до 2030. године. Организација за економску сарадњу и развој (OECD) у својој публикацији „Пензије на први поглед“ за 2025. потврђује да ће се стопа старења становништва убрзати у наредних четврт века. У просеку, широм држава OECD-а, предвиђа се да ће се број људи старијих од 65 на 100 људи старости 20-64 године повећати са 33 у прошлој на 52 поена у 2050. години, док је 2000. године тај скор износио 22. Предвиђено повећање ће бити посебно снажно у Кореји, за скоро 50 поена, те у Грчкој, Италији, Пољској, Словачкој и Шпанији за више од 25 поена.

УН и Светска здравствена организација не прате демографске податке по статусу запослења, али истраживања организације Age International показују да само једна од четири старије особе у земљама са ниским и средњим приходима прима пензију, док 80 одсто старијих особа у земљама у развоју нема редовна примања. То значи да велики део глобалне популације старијих остаје неформално запослен и после 65. године или уопште нема пензијско осигурање.

Фото: Pexels

Насупрот томе, у развијеним земљама, висок проценат старије популације прима формалне државне или приватне пензије. Према Еуростату, статистичкој канцеларији Европске уније, више од четвртине – 27,5 одсто становништва Европске уније, односно између 125 и 130 милиона људи, прима неки облик пензије. Старосне пензије чине велику већину (око 80,3 одсто), док остали примају породичне или инвалидске пензије.

У старосној групи 50–74 година, 45,1 одсто људи прима неки облик пензије, а већ изнад 70. године живота ослањање на старосне пензије скаче на 97,2 процента за мушкарце и 89,5 процента за жене. Удео укупног националног становништва које прима пензију креће се од највишег броја од 34,9 одсто у Луксембургу до најнижег од свега 18,9 процената на Малти.

Од 2023. године, што су последњи доступни подаци, просечан износ годишње бруто пензије у ЕУ износи 17.321 евро, што је еквивалентно износу од 1.443 евра бруто месечно, према подацима Евростата. Међу 34 земље широм Европе, просечне годишње пензије крећу се од 3.377 евра у Турској до 38.031 евра на Исланду. Међу чланицама ЕУ, бројке се крећу од 4.479

евра у Бугарској до 34.413 евра у Луксембургу. Упркос томе, људи старији од 65 година примају само око 86 одсто просечног прихода укупног становништва у 28 европских земаља. Према извештају OECD-а, тај однос пада испод 80 процената и у великим економијама попут Белгије, Данске и Швајцарске, а испод 70 одсто у балтичким државама. Просечна годишња пензија је такође испод 8.000 евра у Босни и Херцеговини, Србији, Црној Гори, Хрватској, Словачкој, Румунији, Литванији, Мађарској и Летонији. Ове бројке показују колико драматично варирају пензије, при чему је највиши износ више од десет пута већи од најнижег у Европи.

Родна статистика је још неповољнија: жене у земљама OECD-а примају месечне пензије које су у просеку за око четвртину ниже од мушких, крећући се од мање од 10 одсто разлике у Чешкој, Естонији, Исланду, Словачкој и Словенији, до више од 35 одсто у Аустрији, Мексику, Холандији и Уједињеном Краљевству, достижући чак 47 процената нижа примања жена у Јапану. Велика просечна разлика у пензијама између полава међу земљама OECD-а ипак је смањена са 28 одсто у 2007. години на 23 процента у 2024. а

очекивања (и надања) су да ће се овај тренд наставити.

Што се будућности тиче, у земљама OECD-а радници са просечном платом и пуним радним стажом који сада улазе на тржиште рада примаће кад заврше радни век нето пензију од 63 одсто нето плате, док ће будуће стопе замене у Естонији, Ирској, Кореји, Литванији ићи и испод 40 одсто.

Дакле, пензије се суочавају са великим променама широм света јер људи живе дуже, а стопа наталитета опада. Владе континуирано повећавају законску старосну границу за остваривање државних пензија како би се ускладиле са дужим животним веком, док се појачавају и захтеви за приватном штедњом и новим инвестиционим структурама не би ли се спречило да средства понестану. Настављају се дебате о томе да ли и како треба изменити или заменити неке облике пензијског осигурања, у смислу да се државна давања убудуће више фокусирају на старије особе са нижим приходима него на универзалне исплате.

Једно је, рекло би се, извесно – терет штедње ће све више пребацивати са компанија и држава на саме запослене.

М. Јовановић

БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ ЗЕМУНСКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Уредили просторије Удружења

Удружење пензионера општине Земун се у протеклом периоду бавило сређивањем унутрашњег ентеријера. Пошто се Удружење налази у згради старој више од једног века, која је под заштитом државе, без одобрења Завода за заштиту споменика културе нису могли приступити спољним радовима. Унутар зграде могу се обављати ситније правке па су кренули од замене дотрајалог паркета у Клубу пензионера, а под је замењен и у просторији у којој држе пелет за ложење котла. Постављено је 65 м² керамичких плочица које су прикладније за одржавање. Удружење је купило плочице а донатор Бошко Ковачевић је платио радове. У плану је и кречење просторије, у зависности од прилива средстава.

У Клубу пензионери могу, у периоду од 9 до 14 часова, да се друже, разоноде уз друштвене игре, и освеже соком, кафом и чајем. Једном месечно организују окупљања и журке којима присуствује око педесетак пензионера. Најстарији Земунци воле да путују па је било више излета, а актуелни су и одласци у бање. Председник Удружења

Са излета у Нови Сад и Ченеј

Милош Младеновић каже да је до сада организовано пет једнодневних излета.

– Обишли смо Петровац на Млави, манастире Горњак, Витовницу и Тумане, Велико Градиште, Вршац и знаменитости тог дела Баната, Нови Сад, Ченеј и етно кућу „Пајин салаш“, Смедерево. Од излета у Пријеполје се одустало због дужине пута и малог интересовања. Морам да похвалим локалну самоуправу која је обезбедила аутобуски превоз за наше излете. Уз помоћ Фонда ПИО у бање је упућено 348 пензионера, од 850 пријављених. Захваљујући уговорима са РХ центрима

омогућили смо нашим члановима да под повољним условима користе бањске капацитете ван сезоне. Бање дају попуст на групна путовања а заинтересовани су у обавези да до поласка измире обавезе. Највеће интересовање влада за Пролом и Луковску Бању, а све популарнија је обновљена Куршумлијска Бања. Упркос већим ценама, у овим бањама боравило је 90 пензионера и већ се праве спискови за септембар – каже Младеновић и додаје да имају добру сарадњу са удружењима из Велике Планае, Беле Цркве, Пожаревца, Аранђеловца, Кикинде и Врдника. Такође,

тесно сарађују са републичком и Градском организацијом пензионера Београда.

Посредством Фонда ПИО подељено је 1.088 хуманитарних пакета. То је дупло више него прошле године а како на територији Земуна има око 3.000 пензионера са најнижим пензијама, намирена је једна трећина. Извршни одбор је пре два месеца донео одлуку о смањењу чланарине која сада износи 500 динара. Због висине чланарине имали су мањи прилив чланства, тако да Удружење тренутно броји 470 чланова. Фонд солидарности је све популарнији и има око 80 чланова. У зависности од висине пензије, на месечном нивоу на позајмицу може да рачуна између 15 и 20 чланова, са роком отплате од пет до 12 месеци, без камате.

Сарађују са приватном офталмолошком ординацијом и оториноларингологом, тако да поред бесплатног прегледа, чланови имају попуст од 10 одсто за куповину слушног апарата и наочара. Посредством осигуравајуће куће око стотину пензионера је животно осигурано.

М. Ашковић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА ИНВАЛИДА И ПЕНЗИОНЕРА ПИРОТА

Малобројни али вредни

Редовној изборној Скупштини Општинске организације инвалида и пензионера Пирота присуствовало је шеснаесторо чланова. Извештај о раду за период 2020-2025. поднео је председник организације, Часлав Костић, а у њему је посебно истакао рад и залагање на успешном спровођењу у дело задатака из плана и програма рада ове мале организације са 290 чланова.

– Радило се својски, иако у недостатку финансијских средстава. Сналазили смо се како смо знали и умели, али успеси нису изостали. За наше чланове благовремено смо обезбеђивали огревно дрво по нешто нижим ценама и у више рата. Такође смо обезбеђивали и прехрамбене артикле по нижим ценама: мед, качкаваљ, сухомеснате производе. Организовали смо обиласке

болесних чланова организације, као и једнодневна и дводневна дружења и посете историјским знаменитостима. Пре свега манастирима Тумане, Раваница, Манасија, Поганово – поред реке Јерме у прекрасном амбијенту, а обишли смо и Куршумлијску и Пролом Бању. Учествујемо редовно и на спортским такмичењима која се одржавају сваке године – навео је Костић и додао да су стално и врло организовано обележавали Међународни дан жена, више пута са старим пријатељима из Општинске организације инвалида и пензионера Прокупља.

Костићев извештај био је сажет, али у њему је речено све о раду и активностима ове организације инвалида и пензионера. У дискусији која је уследила чланови су се у потпуности сложили са извештајем.

Председник пиротске организације инвалида и пензионера, Часлав Костић

На Скупштини су изабрана и нова тела, Надзорни одбор од седам чланова, а за председника је трећи пут реизабран Часлав Костић.

С. Панакијевски

Вечери индијске културе добиле нове поклонице

Током седам деценија владавине краљица Елизабета II је три пута посетила Индију, земљу „богатства и разноликости” – како је имала обичај да је опише у пар речи. Педесетпетогодишња Сомборка Моника Маширевић је ову земљу посетила више од 20 пута, те је с правом понела име Махарани („велика краљица”).

Први пут је отишла са 25 година у западни Бенгал на ходочашће, а онда су јој се путеви сами отварали. Са завршеним факултетом и сигурним радним местом у својој држави, авантуре које је доживела у вероватно најмистичнијој држави на свету, преточила је у неколико књига и изложби фотографија када год јој је слободно време то дозвољавало.

Својим суграђанима је последњих година сваког лета отварала капију свог дома и у интимној атмосфери пространог војвођанског дворишта преносила утиске са путовања, приближавајући их чаробном свету индијске културе, религије, начина живота, филозофије...

Тако је било и 10. јула, у касним поподневним часови-

Упознавање са делићем традиције Индије

ма, на 8. Сомборској вечери индијске културе. Посетиоци, међу којима су највише били заступљени пензионери, упитали су сваку реч, дивили се свакој фотографији, а највише употребним предметима ручне израде за које нису знали ни чему служе нити како се израђују. Убрзо су и сами осетили да, како је једном рекао индијски гуру Ошо: „Индија није само географија или историја, она није само један народ и једно парче земље. Она је више од тога: метафора, поезија, нешто истовремено невидљиво и опипљиво. У њој

вибрирају енергетска поља каква се не могу пронаћи ни у једној другој земљи”.

Током вечери смо сазнали да су, захваљујући Моника и њеним сада већ утемељеним контактима са туристичким агенцијама ове далеке земље, многи Сомборци имали прилику да отпутују у Индију и потврде све наводе о њеној јединствености. А у ствари је Моника та која је јединствена на том свом „ходочашћу”, јер обићи више од 20 савезних држава од 28 које чине целу Индију је подвиг за дивљење. Као и прилика да отвори свој дом и широ-

Моника Маширевић на презентацији Раџастана

ка срца дочека и угости своје суграђане.

– Срећна сам што ми долазите и остајете на дружењима чиме ми дајете ветар у леђа да истрајем и даље, а уједно испуњавам и последњу жељу мог покојног супруга да кућа живи и да живот у њој не стане – истакла је Моника.

Овог лета манифестација је трајала до 22. јула, уз занимљиве програме од којих издвајамо пројекције слајдова, креативне радионице, изложбе фотографија, промоције књига и путописна предавања.

И. Огњанов

ОДРЖАНА ИЗБОРНА СКУПШТИНА УП НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Марија Нешковић поново на челу Удружења

Изборна скупштина Удружења пензионера Народне банке Србије одржана је 28. маја ове године, а чланови су и овог пута поверење указали досадашњој председници Марији Нешковић, која је једногласно реизабрана на ту функцију. За секретара Удружења поново је изабрана Јелица Стошић.

На седници су представљени и нови чланови Управног и Надзорног одбора, који ће заједно са руководством радити на остваривању програмских циљева у наредном периоду. Својим присуством, подршку раду новоизабраног руководства пружиле су и Тимеа Домет и Исидора Орловић.

Председница Удружења, Марија Нешковић

УП Народне Банке Србије и убудуће ће наставити да организије садржаје који доприносе квалитетнијем и активнијем животу својих чланова. Излети, посете културним и природним знаменитостима, изло-

жбе, музички програми, спортска такмичења и друга дружења остају важан део активности које подстичу међусобно повезивање, очување менталног здравља и неговање пријатељских односа међу пензионерима.

Досадашњи резултати потврђују да су посвећеност, тимски рад и добра организација темељ успешног функционисања Удружења, па се од руководства с правом очекује наставак квалитетног рада и реализација нових програма.

Изборна скупштина протекла је у радној и конструктивној атмосфери, у складу са Статутом УП Народне банке Србије.

Д. Лукић Лазовић

ОСЕЧИНА

Домаћини такмичења колубарских пензионера

У организацији Удружења пензионера општине Осечина, 7. јуна, одржана је регионална Олимпијада пензионера Колубарског округа. Учесници Олимпијаде су се надметали у традиционалним дисциплинама: шах, штафетно брзо ходање, пикадо, шутирање пенала и шутеви на кош.

Најуспешнији су били пензионери Љига, који ће бити домаћини наредне Олимпијаде пензионера Колубарског округа 2027, са освојена три прва места: у пикаду, шутирању пенала и шутирању на кош. Прво место у штафетном брзом ходању освојила је екипа Мионице, док су пензионери Уба били првопласирани у шаху. Треба истаћи да доминација убских пензионера у шаху траје већ четири узастопне године.

Важно је забележити да је унутар екипа владало изузетно другарство и изванредна атмосфера, а посебну пажњу заслужује одлична организација и срдачност дочека свих представника домаћина.

Резултати постигнути на овој регионалној Олимпијади представљају основ за формирање две екипе са по пет чланова које ће представљати Колубарски округ на републичкој Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи.

Т. Ц.

РАЖАЊ

Одржана друга Олимпијада

У складу са годишњим планом рада Удружења пензионера општине Ражањ, у овом месту је једанаестог јула одржана друга општинска Олимпијада пензионера.

На надметању је учествовало 13 екипа месних организација: Браљина, Варош, Липовац, Маћере, Малетина, Нови Брачин, Пардик, Подгорац, Послон, Ражањ 1 и Ражањ 2, Смиловац 1 и Смиловац 2, са укупно 60 такмичара.

Организацију и одржавање Олимпијаде помогла је локална самоуправа, Основна школа „Иван Вушовић“, Дом здравља, као и представници младих из општинске управе. По завршетку такмичења организован је заједнички ручак.

Г. О.

СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Јубилеј пажње вредан

Поводом обележавања значајног јубилеја – 80 година од оснивања Градског удружења пензионера (ГУП) Сремска Митровица, у овом највећем граду у Срему, 9. јула, организована је пригодна прослава.

Тим поводом окупило се око 150 пријатеља, сарадника и гостију, међу којима су били и председник Савеза пензионера Војводине (СПВ), Милан Ненадић, потпредседник СПВ, Мирко Божић, председница ГУП Сремска Митровица, Мирјана Тресканица, секретар овог удружења, Милена Грковић, затим саветница директора Покрајинског фонда ПИО, Светлана Ђуретић, као и представници других пензионерских организација са територије АП Војводине.

Пре саме прославе, уприличен је културно-уметнички програм, а присутнима се обратила председница Удружења, Милена Тресканица, као и председник СПВ, Милан Ненадић, који је истакао да држава води рачуна о својим пензионерима, као и да се на републичком нивоу припрема пакет мера помоћи којим ће бити обухваћени и најстарији грађани.

Као и сваки пут досад када су у питању прославе и свечана окупљања, пензионери су се дуго веселили уз песму и игру, и још једном показали да године заиста представљају само број.

В. К. С.

СУРДУЛИЦА

Незаборавно видовданско славље ветерана

Организација пензионера општине Сурдулица 28. јуна је обележила своју славу и дан Удружења, основаног на Видовдан 1953. године.

Председник Удружења, Срба Ђорђевић, изјавио је да је незаборавном видовданском слављу присуствовало 320 овдашњих ветерана рада и гостију из многих крајева Србије. Међу званицама у хотелу „Србија“, у Сурдулици, био је и Новица Тончев, министар без портфеља у Влади Републике Србије.

– Славље је било незаборавно и достојанствено. Највише због чињенице да је Видовдан један од највећих и најзначајнијих националних и верских празника у слободарској Србији. Обележавајући српски празник, дан и славу нашег удружења, послали смо поруку да је Видовдан вечити симбол очувања идентитета и страдања за слободу – рекао је Ђорђевић.

Руководство и чланство респектабилне пензионерске друштвене Пчињског округа увек истичу да су поносни на успешну вишегодишњу сарадњу са сурдуличком локалном самоуправом.

Пензионерска организација општине Сурдулица, једна од најактивнијих у Пчињском округу, тренутно има више од две хиљаде чланова.

В. П.

БАЉЕВАЦ

Обележена годишњица ослобођења од Турака

Етно-уметнички клуб „Черењски“, уз подршку Савета МЗ Баљевац, други пут заредом организовао је манифестацију Дани Баљевца. Кроз низ културних, гастрономских и спортских садржаја на овом петодневном догађају представљено је богатство традиције и културног наслеђа рашког краја. Баљевац је најстарија варошица у долини Ибра и има дугу и богату историју. На овом месту се у 4. веку налазила римска рударска колонија о којој сведоче истражени археолошки локалитети, док средњовековну прошлост Баљевца бележе сакрални споменици из доба Немањића: црква Светог Николе из 12. века у центру места и истоимена црква позната као „Черењска црква“ с краја 13. века. Доба ропства под Османлијама памте мање цркве „прелетнице“, као и јединствена црква под земљом у селу Паклење.

Ова варошица у долини Ибра ослобођена је од Турака 14. јула 1815, на празник Светих Врача Козме и Дамјана, што је ЕУК „Черењски“, који се бави промоцијом културе и фолклора рашког краја, и мотивисало да покрене манифестацију Дани Баљевца. Овогодишњи програм, симболично одржан између два велика празника, Св. Врача Козме и Дамјана и Св. Прокопија, заштитника рудара, био је посвећен здравству, спорту, филму, очувању културног идентитета и писаној речи. У програму за децу најмлађи су имали прилике да покажу своје вештине у фудбалу и вожњи ролера, док је у културном блоку приказан документарни етнолошки филм „Месечина, а ја зовем прело“, аутора М. Јаснића. Последње вече манифестације било је посвећено великом српском песнику 20. века, рођеном Рашчанину, Слободану Ракићу.

М. Ј.

РИТОПЕК

Помоћ у брању воћа

Село Ритопек је удаљено око 17 километара од Београда и познато је по рекордерима у производњи воћа.

Ове године воће је добро родило, али пензионери нису имали новца да плате бераче. У помоћ су им, као и раније, притекли млади волонтери из Бегаљце, који су им помогли у брању воћа, сместили га у гајбе и припремили за откуп.

З. Ч.

БАЈИНА БАШТА

Бронза за Радоша Цвијића

Помало у сенци, али у исто време док су се одржавале Међуопштинске омладинске спортске игре „Бајина Башта 2026“, од 8. до 12. јула, одвијала су се такмичења и у оквиру ПАРА МОСИ за особе са инвалидитетом. Спортисти су се надметали, у мушкој и женској конкуренцији, у шаху, атлетици, стрељаштву, пикаду и спортском риболову. Бајина Башта имала је само једног представника – у стрељаштву се такмичио пензионер Радош Цвијић (на слици) који је успео да са 145 поена освоји бронзану медаљу.

– Спортот сам почео да се бавим тек у 64. години, од почетка 2026. Отишао сам у стрељану где ме је примио тренер Томо Петровић и почео сам да вежбам. Због других обавеза, мало сам тренирао пред МОСИ. Ипак, успео сам да освојим своју прву медаљу у гађању из ваздушне пушке. Кад сам стао на победничко постоље да примим медаљу, силно сам се узбудио. Једва сам се одржао на ногама. Неке мени до тада непознате емоције овлададе су мојим телом. Ово ми је мотив да се боље спремам за наредне МОСИ у Бијелом Пољу, а намеравам да се такмичим и у другим спортовима – рекао је Радош Цвијић.

М. А.

ВРАЊЕ

Пензионери у Републици Српској

Припадници врањског Удружења пензионера „Ђеренка“ посетили су 29. јуна Републику Српску.

За време једнодневне екскурзије, 64 пензионера

„Ђеренке“ разгледало је знаменитости Бијељине, која је статус града стекла 1992. године. Град у североисточном делу Републике Српске налази се на тремеђи Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине. Историјско је средиште Семберије.

Пријатан утисак на врањске пензионере оставио је централни трг, чију лепоту увећава велелепни амбијент градског парка. На главном тргу Бијељине, испред Градске скупштине, налази се споменик краљу Петру Карађорђевићу. Пензионери су посетили и женски манастир Свете Петке, као и Етно-село „Станишићи“, које је основано 2003. године.

Село чине воденице, млекарник, ковачница, камени бунар, амбар и аутентичне дрвене куће са приказом посуђа и старих народних ношњи. Иначе, из Бијељине је пореклом славни српски гуслар Филип Вишњић. Аутобуски превоз у дужини од 950 километара у оба правца сваког пензионера коштао је по 3.500 динара.

В. П.

ПОШТОВАЊЕ – ТАЈНА УСПЕШНОГ И СКЛАДНОГ БРАКА

Шездесет година љубави

Босиљка и Миодраг Милосављевић из Велике Плана прославили су, 12. јуна ове године, 60 година брака. Миодраг каже да се сећа као да је јуче било када је упознао девојку у Врњачкој Бањи, будућу супругу Босиљку. А Босиљка потврђује да су им се некако карте поклопиле и да је то била љубав на први поглед.

– Више сам мислила на Мику када ће доћи из Велике Плана него на школу – каже она.

Миодраг наводи да идеалан брак не постоји и да је потребно обострано уважавање.

– Склопили смо брак 12. јуна 1966, а Босиљка ми је подарила сина Зорана 1967. и ћерку Весну 1970. године. Време је брзо пролазило, ових 60 година нашег заједничког живота.

Школовали су децу, која су се удомила, и добили четири унука, који су им после завршених средњих школа и факултета подарили три праунака и три праунаке. Ускоро очекују још једног праунака и истичу да је то за њих највеће богатство.

– Радио сам у саобраћајној фирми „Југопревоз“ Смедерево, касније у Смедеревској Паланци, Великој Плани као шеф аутобуске станице. У току радног века одређени број

Миодраг и Босиљка Милосављевић

година и као представник „Југопревоза“ Велика Плана у Београду, на аутобуској станици БАС. Захваљујући раду у „Југопревозу“ обишао сам многе градове Европе и бивше Југославије. Босиљка је била запослена у конфекцијској фирми „Перкон“, у Великој Плани, која је препознатљива по перјаним јакнама. Одласком у пензију природно сам

се придружио Удружењу пензионера општине Велика Плана, као организатор и водич екскурзија. И раније, а интензивније од 2020, почео сам да се бавим својом великом љубављу, писањем поезије, а збирка песама „Чаша воде са извора“ издата је 2013. године. У својим песмама опевао сам манастирска блага Велике Плана, манастире Покајница, Копорин, Радовањски луг, Етно село Моравски конаци, једном речју туристичке лепоте Велике Плана – каже Миодраг и додаје да је песме у збирци посветио својој породици, сину, ћерки, супруги Босиљки без чије подршке не би био то што јесте.

Друга књига „Приче о животу из живота“, из 2020, настала је из бележнице Микиних сећања. Како је Плањанин проф. др Миодраг Игњатовић уочио, та сећања су на неки начин дуг сопственој породици али и бројним пријатељима за живота. Записано и створено да нас потомство памти по делима.

Миодраг Милосављевић је био и остао активиста у Удружењу пензионера Велика Плана, па је тако већ девет година и његов председник. Од 2023. је и дописник, како каже, најчитанијег листа за пензионере „Гласа осигураника“.

М. Милосављевић

ЛАГАНА ЛЕТЊА ТЕМА ИЗ ОХРИДА

Биљанини извори за мерак

Избор 50 чланова врањског Удружења пензионера „Ђеренка“ за излет пао је на Охрид, један од најстаријих, најлепших и најважнијих културно-историјских и туристичких центара Северне Македоније.

Ветерани рада из Врања обрели су се 13. јула у подножју Галичице, на хридини изнад Охридског језера, одушевљени негдањом престоницом бугарског цара Самуила. Незаборавни једнодневни излет трајао је од четири ујутру до 23 сата, а имало је свашта да се види. За 2.500 динара понаособ, колико је коштала аутобуска карта.

– Прва станица била је Самуилова тврђава из 11. века, са које се пружа најбољи поглед на Охрид и истоимено језеро. Заиста у Охрид треба отићи и видети га. Мада нисмо имали много времена да га истражимо, схватили смо да је то свеколи-

Охрид – истински бисер Северне Македоније

ки бисер Северне Македоније. Готово на сваком кораку наилазили смо на по неку атракцију. Охрид, који се налази на Унесковој листи светске баштине, привукао нас је и одушевио и због прелепог тиркизно плавог језера. Препун сам лепих и пријатних утисака из једног од најлепших градова на Балкану – рекао је заменик председника „Ђеренке“, Бора Додић.

Пензионере су одушевиле и бројне продавнице бисе-

ра, који се праве од крљушти охридске пастрмке. Импонује податак да је Охрид имао чак 365 цркава и манастира. Посетили су пензионери и Антички театар који се налази у близини Самуилове тврђаве. Театар је изграђен почетком 2. века пре нове ере, а служио је античким Грцима, Римљанима и Словенима.

– Мислим да је нарочито импресивна околина Охрида. Одусевила нас је Струга, град

на обали Охридског језера. Импресионирао нас је извор реке Црни Дрим, одушевљени смо и Биљаниним изворима. То су извори, према легенди, где је лепа Биљана прала веш са својим другарицама. Отуда и позната македонска песма „Биљана платно белеше“, староградска песма која је својеврсна химна Охрида. Охридско језеро је велико и чисто као платно опрано Биљаниним рукама. Кладенац Црног Дрима заправо су Биљанини извори – истиче Славица Крстић, секретар Удружења пензионера „Ђеренка“.

Дуго ће пензионери „Ђеренке“ памтити овај једнодневни излет, јер су уживали у невероватној природи и нестварној лепоти манастира. Прегршт туристичких атракција заувек ће им остати у складу са сећањима.

В. Пешић

Захтев за утврђивање стажа из Србије

? И. С., Салцбург: Тренутно живим и радим у Аустрији, али ми је потребна потврда или уверење колико радног стажа имам у Србији ради добијања аустријске пензије. Како могу да добијем потврду о стажу у Србији?

Одговор: Провера података и потврђивање стажа осигурања навршеног у иностранству ради се по службеној дужности разменом прописаних међународних образаца између фондова у току поступка остваривања права по поднетом захтеву.

Ако желите потврду стажа из Србије, пре подношења захтева за пензију у Аустрији, можете аустријском органу социјалног осигурања поднети захтев за утврђивање пензијског стажа у Србији. Аустријски пензијски орган ће Ваш захтев по службеној дужности проследити Фонду ПИО Србије ради утврђивања података о стажу, о чему ће бити достављена потврда аустријском пензијском органу, као и Вама.

Када осигураник поред домаћег стажа осигурања има и стаж

који је из друге државе са којом имамо потписан Међународни уговор о социјалном осигурању, решење о праву на пензију може да се донесе након што инострани носилац осигурања потврди податке о стажу у тој држави на обрасцима прописаним међународним уговором. Такође, наш Фонд има обавезу да податке о домаћем стажу достави иностраном носиоцу осигурања.

Међународним уговором о социјалном осигурању је регулисано да се за утврђивање права на пензију сабира стаж навршен у земљама уговорницама, а износ пензије се одређује сразмерно стажу осигурања навршеном у тој држави.

Захтев за пензију се подноси органу социјалног осигурања у земљи где осигураник има пребивалиште.

Поступак у случају промене текућег рачуна

? Н. А., Вршац: Планирам да променим банку и број текућег рачуна на који ми се исплаћује пензија. Да ли о тој промени банка треба да обавести Фонд ПИО?

Одговор: Корисник пензије је у обавези да пријави Фонду сваку промену која је од утицаја на право које је остварио. То се односи и на промену текућег рачуна на који се врши исплата пензије.

Уколико желите да промените текући рачун, потребно је да поднесете захтев Фонду ПИО за промену начина исплате пензије и уз њега доставите образац овлашћења, односно потврде о новом текућем рачуну који сте отворили у другој банци за исплату пензије. Захтев и потврда се достављају служби за исплату пензија у надлежној филијали која врши исплату пензије.

Уколико Фонд не добије податке о новом текућем рачуну до затварања исплатне базе

података, наредна уплата пензије ће се извршити на стари текући рачун. Банка је у складу са уговором дужна да ова средства врати Фонду.

Исплата враћене пензије врши се на нови текући рачун корисника пензије у наредном термину накнадне исплате пензије, односно након обраде података о новом текућем рачуну.

Редовна и накнадна исплата пензија за категорију запослених је 10. и 25. у месецу, за категорију самосталних делатности редовна исплата је од 1. до 4. а накнадна од 20. до 22. у месецу; за категорију пољопривредника и корисника војних пензија редовна исплата пензија је 6. а накнадна од 20. до 22. у месецу.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Потврда о школовању

? В. А., Лесковац: Мој син, који је корисник породичне пензије, ускоро пуни 15 година. До када би требало Фонду да се достави потврда о школовању и шта она треба да садржи?

Одговор: Према одредбама Закона о ПИО, дете стиче право на породичну пензију и она му припада до навршених 15 година живота, а након тога ово право остварује ако је на школовању. Право на пензију детету припада до краја школовања, а најкасније до навршених 20 година живота ако похађа средњу школу, односно 26 година живота ако похађа високошколску установу.

Рок за достављање потврде о школовању за ученике средњих школа који користе ово право је у септембру, одмах по упису школске године, док су студенти у обавези да потврде о упи-

су нове школске године надлежним филијалама Фонда доставе у октобру, такође одмах по упису године.

Осим података о идентитету детета и установи која је издаје, потврда треба да садржи и податке о томе на коју школску годину се односи, као и о статусу ученика, односно студента у тој школској години. На потврдама је потребно уписати матични број родитеља по коме се користи пензија, а могу се донети лично или послати поштом.

Благовременим достављањем школске потврде исплата пензије ће се редовно наставити.

Превремена пензија и додатни стаж

? М. Р., Параћин: Пре две и по године сам отишао у превремену старосну пензију и након тога почео да радим у једној приватној фирми. Знам за могућност да ми се и тај додатни стаж накнадно призна и утиче на пензију, али не знам шта ако се деси да ми пензија буде мања него пре, због висине доприноса. Да ли могу то некако да проверим пре него што евентуално предам захтев за поновни обрачун пензије?

Одговор: Корисник старосне, односно превремене старосне пензије може поново да уђе у осигурање (да се запосли или да обавља самосталну делатност) и да прима пензију. Пензионер који се поново запосли или обавља самосталну делатност најмање 12 месеци, има право, по престанку запослења, односно обављања самосталне делатности, на нови обрачун пензије, с тим што корисницима превремене старосне пензије остаје проценат умањења утврђен решењем. Поновно одређивање пензије Фонд ПИО врши на

захтев корисника. Захтев се подноси на одговарајућем обрасцу, који се може добити на шалтеру филијале Фонда или одштампати са сајта www.pio.rs. Ако би нови обрачун (са урачунатим додатним стажом и уплатама доприноса) био неповољнији, тј. мањи од износа који се исплаћује, Фонд је дужан да врши исплату повољнијег износа што је прописано чланом 121 Закона о ПИО.

Право на повољнији износ пензије припада од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева.

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	ХУМКА НА ГРОБЉУ	ГРОБНЕ ЈАМЕ	ПРОУЧА- ВАЛАЦ ИСТОРИЈЕ (МН.)	СУДСКИ ПОСТУПЦИ ПРОТИВ ПРОПАЛИХ ФИРМИ	ЧОВЕК ИЗ ТУТИНА	ИРИНА ОД МИЉА
УЈЕДАТИ, УТРИЗАТИ						
ГУБИТАК НА ТЕЖИНИ РАСТРЕ- СИТЕ РОБЕ						
ГРУПЕ ОД ОСАМ МУЗИЧАРА						
МЕСТО У СРЕМУ (ЦЕМЕНТ)						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РАДИО- АКТИВНИ ХЕМ. ЕЛЕМЕНТ	ПРЕВРЕ- МЕНИ ЧЕШКИ ТРАКТОР				
ЧОВЕК ИЗ АЗИЈЕ, АЗИЈАТ						
ПРАВА КОЈА СЕЧЕ КРИВУ ЛИНИЈУ						
ТУРИСТ. ТРАНСП. АГЕНЦИЈА				ПОСТАВ- ЉАТИ ПИТАЊА	СТЕВАН ОД МИЉА	ГОРКО ПИЋЕ
ПРЕЂАШЊЕ СВРШЕНО ВРЕМЕ						
ТРОЦИФ- РЕН БРОЈ						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КАМЕН КОЈИ ЈЕ ВОДА ЗАОБЛИЛА	НАША РУКОМЕ- ТАШИЦА ЂУРИЋ	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, ШОН СЛИКА У ЛИНОЛЕУМУ			
ОДЛИВАЊЕ (МН.)						
ОШТАР						
ПРОШЛЕ ГОДИНЕ					ВРХОВНИ СКАНДИНА- ВСКИ БОГ	ДРВЕНИ ПЛУТ
ДОКУМЕНТ О СКЛА- ПАЊУ ПОСЛА						
ДУГ И ДОСАДАН ГОВОР						
РАДИКАЛ СИРЋЕТНЕ КИСЕЛИНЕ						
КОЦКАР- НИЦА (ИТАЛ.)						

А	З	А	К	А	Н	У	И	С	Т	Ж
Р	Е	Т	Р	О	В	И	З	О	Р	Б
Е	А	Ш	Т	Е	И	А	К	О	А	Ж
Л	А	У	Љ	Е	Т	А	М	И	Н	С
И	Л	Б	Т	С	А	С	П	П	З	Љ
П	К	А	И	О	Т	Ц	Е	И	И	А
С	И	Р	Р	У	С	О	И	Т	С	Р
А	Т	А	Л	А	С	Т	Ш	Љ	Т	К
Ц	Ш	М	Л	М	Ч	О	О	К	О	С
А	У	А	И	Т	Р	И	Н	П	Р	Ш
Њ	М	Ц	Р	Г	Р	О	Ж	Ђ	Е	Б
А	А	Е	У	Г	В	А	Р	Д	А	Р
П	С	Љ	Н	Ч	А	И	К	Л	Н	О
М	Е	Ј	И	З	А	Р	Е	Т	Г	З
А	Р	Ђ	Н	З	У	Т	Е	А	О	О
Ш	К	О	Љ	К	А	Р	Р	П	Л	Р
Б	А	Н	А	Н	А	М	А	Н	А	П

У осмосмерци пронађите речи из пописа. Преостала слова дају коначно решење.

БАНАНА, ВАРДАР, ГРОЖЂЕ, КАНУИСТ, РЕТРОВИЗОР, ШКОЉКА.

АНГОЛА, ЕЛИПСА, МАСЕРКА, ТРАНЗИСТОР, ШУБАРА.

ЖАОКА, НАКАЗА, ПАНАМА, САЛАТА, СНИМАТЕЉ, СОКО, ТЕРАЗИЈЕ.

КРАЉ, МАРБУ, МУШТИКЛА, ПРОЗОР, СТАТИВ, ШАМПАЊАЦ.

АУТОСТОПЕР, ВАМПИР, МЕНЗУРА, ТРАКТОР, ШАРГАРЕПА.

БАЛЕТАН, НОВЧИЋ, ОРГУЉЕ, ОСМИЦА, САЛАМА.

ЖИЧАРА, СИПА, ТЕСТЕРА, ШОЉИЦА.

ЗАИР, МОЖ, ПЛУТОН, РОШТИЉ, ТРИСТА.

РЕШЕЊЕ: присти, расту, октети, беочни, рани, Азија, сечница, та, зорист, тристо, Пен, одливи, брита, лани, уговор, тирада, ацети, казино.

РЕШЕЊЕ: гунар.

Да ли сте знали ...

– да је шах настао пре око 1.500 година? Већина историчара сматра да је данашњи шах настао у Индији, у VI веку,

из стратешке игре зване чатуранга. Име ове игре значи „четири рода војске“, јер су фигуре представљале пешадију, коњицу, слонове и бојна кола. Путујући преко Персије и арапског света, игра је стигла у Европу, где је временом прерасла у шах какав данас познајемо.

– да је Међународни дан шаха 20. јул? Уједињене нације су 2019. године прогласиле овај датум Међународним даном шаха, у знак сећања на оснивање Светске шаховске федерације (FIDE), која је основана 20. јула 1924. године у Паризу. Овај дан данас се обележава у више од 190 земаља.

– да је први компјутер победио светског шампиона још 1997. године? IBM-ов суперрачунар Deep Blue победио је тадашњег светског првака Гарија Каспарова. Тај меч сматра се једном од прекретница у развоју вештачке интелигенције и рачунарства.

– да постоји више могућих токова једне шаховске партије него што има атома у свемиру? Амерички математичар Клод Шенон проценио је да постоји приближно 10 на 120. могућих токова једне шаховске партије. То је број толико велики да вишеструко премашује процењени број атома у видљивом свемиру.

– да се шах игра и у свемиру? Прву шаховску партију у свемиру одиграо је 1970. године космонаут на совјетској свемирској станици са колегама на Земљи. За ту прилику направљена је посебна табла са фигурама како не би лебделе у бестежинском стању.

– да постоји шах за следе и слабовиде? На посебним таблама црна поља су уздигнута, а фигуре имају клин на доњој страни како би стајале чврсто у пољима. Играчи потезе изговарају наглас, па особе без вида могу равноправно да учествују на турнирима.

– да дама није одувек била најмоћнија фигура на шаховској табли? У најстаријим облицима шаха фигура поред краља представљала је везира, односно краљевог саветника, и могла је да се помера само једно поље укосом. Крајем XV века, у Европи су промењена правила игре па је та фигура добила данашње могућности кретања и постала најмоћнија на шаховској табли.

Лековите мисли

Пут успеха није асфалтиран. Зато многи не стигну до његовог краја.

Искуство је некад најскупља ствар на свету.

Грешити је људски, а прећуткивање грешака није.

Ако вам је животни пут посут трњем, постаните баштован.

У богатству је најтеже остати човек.

Пријатељство је као биљка. Ако се не залива љубављу, брзо пропада.

Душан Старчевић

На памети

На нос ми је изашло све за шта ме је болело уво.

Нису ме прстигли они који су ме прешли.

Памет више није на цени. Паметовање је постало тренд.

Није свој ко је узет под своје.

Прешли су се сви који су ме саплели. Нису ми перо одузели.

На памети су ми често они којима памет смета.

Пеко Лаличић

Мудрост стварања

Учење не познаје журбу.

Стварност само уметност може да улепша.

Пишем афоризме јер ми није до приче.

Пишем да постојим и из непостојања.

У писању афоризама велико задовољство је ставити тачку, али треба имати иза чега.

Моји афоризми се не допадају, али само онима о којима пишем.

Милан Р. Симић

Игра

Мисао са осмехом

Постадох књижевник. Пијем вино као Бора Станковић, коцкам се као Достојевски.

Боље је са пута скренути него лошим ићи.

За једног свака кафана је спас.

Празној глави не помаже ни прст на чело.

Ми смо вредан народ. Све радимо у своју корист.

Серум за глупост делим бесплатно.

Радомир Станојковић

Животна мудрост

Смех је једини лек који лечи када се узима у великим дозама!

Време је најодговорније! Увек учини своје!

Многи компликују живот да би после могли да га упрошћавају!

Неки мешају упорност и тврдоглавост! Упорно су тврдоглави!

Он је човек који све зна! Зато ништа не предузима!

Добар афоризам је кратак али дуго остаје у глави!

Невен Шијаков

Hörmann.

Sa sigurnošću za ceo život.

- Motor za vrata PortaMatic, za udoban prolazak bez barijera
- Integrisano LED osvetljenje i energetske efikasni delovi za minimalnu potrošnju struje
- Standardna CO₂ neutralnost za sve proizvode za stambene zgrade, npr. sobna vrata i motore za vrata

Saznajte više o našoj strategiji održivosti, na www.hoermann.com/sustainability

HÖRMANN
garažna i industrijska vrata